

Η ΕΥΤΕΡΗ,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Μ Ε

Φυλλ. 34.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος Β΄.

Εκδίδεται δις τοῦ μηνός.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 15 Ἰανουαρίου 1849

Ε Μ Α Η.

ΑΡΘΡΟΝ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ.

Τῆς Νέας-Σεζελανδίας ὁ εὐρωπαϊκὸς ἀποικισμὸς δὲν εἶναι ἀρχαῖος. Κατὰ πρῶτον Γάλλοι τυχοδιώκται ἦλθον εἰς αὐτήν, καὶ κερδίσαντες τὴν εὐνοίαν τῶν ἐγγυησίων, ἠγόρασαν γαίαν αὐτῶν, καὶ συνέζων μετ' αὐτῶν εἰς σχέσεις φιλιωτάτας. Ἐπειτα δ' ἰεραποστόλοι Ἄγγλοι ἦλθον νὰ διαχύσωσιν εἰς τὰς νήσους ταύτας τὸ φῶς τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ φιλόφρονος λαχόντες ὑποδοχῆς, περιωρίζοντο εἰς τὸ νὰ ἐξευγενίζωσι τὸν λαόν, χωρὶς νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ κυριαρχικὰ αὐτοῦ δικαιώματα.

Ἀλλὰ μόλις ἐγνώσθη εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ κάλλος καὶ ἡ ἐφορία τῶν τόπων τούτων, καὶ ἡ εὐκολία τῆς αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐκινήθη τὸ πνεῦμα τῆς κερδοσκοπίας, καὶ ἐταίρεια ἐμπορικὴ συστήθησα, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Ἰνδικῆς, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, κατέλαβεν δι' ἀγορῶν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐκρινῶν, μεγάλαν κτήσκει, ἐφ' ᾧν ἀνήγειρε πόλεις, καὶ μετὰ τῶν δυνάμεών της συναξάνουσα καὶ τὰς ἀξιώσεις τις, ἐξήτησεν ὡς δικαίωμα ὅ,τι τῇ εἴξει δοθῆ ὡς

φιλόξενος παραχώρησις, καὶ ἠθέλησε ν' ἀρπάσῃ τὴν ὑπεράτην τῶν νήσων κυβερνήσιν, ἀραιροῦσα αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἐγγυησίου. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ τοιαύτη τῆς ἐταιρίας διαγωγὴ διήγειρε τῶν ἀρχαίων ἀρχηγῶν τῆς νήσου τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν, ὑπεκκαυομένην κατὰ μέρος, ὡς ὁ ἀγγλικὸς τύπος διῆχυρίζετο, καὶ ὑπὸ τῶν ζηλοτύπων σκευωριῶν τῆς Γαλλίας, καὶ δικαιουμένην ὑπὸ τῶν ἰεραποστόλων, αἵτινες ὁρθῶς, εἰ καὶ κατὰ ἰδιοτελεῶς, ἐπέσβεθον ὅτι οἱ ἄγγλοι ἐκεῖνοι, ἐξημερωθέντες διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἔπεσπε ν' ἀναπτυχθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ δι' ἑαυτῶν. Ἀλλ' οἱ φιλόφρονες οὗτοι λόγοι δὲν ὑπερίσχυσαν, καὶ ἡ ὑπόθεσις, καθυποβληθεῖσα εἰς τὰς ἀγγλικὰς βουλὰς, καὶ ἐξοργωθεῖσα εἰς ὑπουργικὴν ζήτημα, ἐλύθη κατὰ τῶν ἰεραποστόλων καὶ τῶν ἐγγυησίων, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐταιρίας, ἦτοι διὰ σοφίσματος διαφανεστάτου ἡ ἀποικία μετεβλήθη εἰς κατάκτησιν, καὶ οἱ ξενοδόχοι εἰς αἰχμαλώτους.

Ἀλλ' οἱ Νεοσεζελανδοὶ εἰσὶν ἀνδρείοτατοι μεταξὺ τῶν ἀγγλίων. Προσέτι δὲ κέκτηνται καὶ τινὰς ἠθικὰς ἀρετάς, ἀξίας λαῶν μᾶλλον ἐξυγενησμένων, καὶ μεταξὺ ἄλλων τὸν πατριωτισμόν. Δὲν ἠθέλησαν ζυγὸν μένωσιν νὰ κλίνωσιν τὸσον εὐκόλως τὸν αὐχένα εἰς τὸν ζυγὸν ὅστις τοῖς ἐπέβάλλετο δι' ἀπλοῦ βουλεύματος ἔθνους μεμακρυσμένου καὶ ξένου, ἀλλ' ἀντέστησαν ἐνὸ-

πλωσ, και υποκύψαντες εις την ανωτέραν δύναμιν της τακτικής επιστήμης, διεμαρτυρήθησαν δια συνεχών επαναστάσεων κατά της αυθαιρέτου ταύτης παραβίασεως των δικαιωμάτων των, και πολλάκις ο ενθουσιασμός, η ανδρεία, και ο αριθμός των έφερον δλεθρον εις τους κατακτητάς. Πρὸ πάντων δὲ δὲν εδίδετο ἡ ελαχίστη ἀνεσις εις αὐτούς· ἀλλ' ἅμα ἡ μία τῶν φυλῶν κατετροπούτο ἡ ἐξίλειουμένη κατέθετε τὰ ὄπλα, και ἀμέσως ἡ ἄλλη τὰ ἀνελάμβανε. Καὶ τοῦτο μὲν προέβηεν αἴσιον τὸ τέλος τῶν προσπαθειῶν των εις τοὺς Ἀγγλους, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἀπαιτουμένη ὁμόνοια και ἐνότις μεταξύ τῶν ἐγγχωρίων, ὡστε ν' ἀποφύγωσι τὸ νὰ νικηθῶσιν ἢ και νὰ ἐξολοθρευθῶσιν ἀλληλοδιαδόχως, ἀλλὰ τοῦτο και δικαιῶνιζε τὸν πόλεμον.

Κατὰ τὰ 1842, αἱ δύο φυλαὶ Χουράκη και Χούκη Ἀγγα, ἐκ μικρῶν ἀφορμῶν ὁρμώμεναι, ἠνώθησαν, και ὑψωσαν τὴν σημαίαν τῆς επαναστάσεως, ὁμώσασαι εις τὸν Τίποκον, τὸν θεὸν τοῦ θανάτου και τῆς γῆρας, ν' ἀποδιώξωσι τοὺς ξένους ἀπὸ τὴν νήσον των, και θαρραλέως ἐλθοῦσαι μέχρι Τερανάκης, και ἐξω τοῦ Νέου Πλυμούθ, ἔκαυσαν και ἐλεηλάτησαν ἀγροικίας τῆς κώμης ταύτης. Τότε ἐκδραμόντες οἱ Ἀγγλοι, οὐ μόνον τὰς ἀπεδίωξαν, πληγῶσαντες πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ και συλλαβόντες ἕνα τῶν ἀρχηγῶν των, τὸν γηραιὸν Χουράκη (τὸν ὠνόποδα), τὸν ἐκρέμασαν ὑβριστικῶς ὑπ' ὄψιν τῶν ὀπαδῶν του, οἵτινες τὸν ἠγάπων ὡς πατέρα και τὸν ἐτίμων ὡς βασιλέα των. Τοῦτο, ἀντὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημα τῶν ἀτρομήτων ἐκείνων υἱῶν τῆς φύσεως, ἐκορύφωσεν ἐξ ἐναντίας τὴν λύσσαν των, και τοὺς παρώξυνεν εις ἀδιάλλακτον μίσος· δύο δὲ νέαι φυλαὶ, οἱ Χόγγοι, και οἱ Βέϊ-Κάτω προσετέθησαν εις τὰς επαναστάσας, ὡστε αἱ ἀγγλικαὶ ἀρχαὶ ἐθεώρησαν τὰ συμβάντα ὡς λίαν σπουδαία, και ἠναγκάσθησαν νὰ λάβωσι σύντονα μέτρα.

Ἐκστρατεία λοιπὸν ἠτοιμάζετο εις Νέον Πλυμούθ, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ σθεσθῇ ἡ στάσις εις αὐτὴν τὴν ἐστίαν τῆς. Πᾶσαι αἱ διαθέσιμοι στρατιωτικαὶ δυνάμεις, πεζικὸν και πυροβολικὸν, ἐτίθεντο εις κίνησιν, και ἐπικουρία ἐζητήθη και ἀπὸ τῶ ἐκεῖ σταθμεῖον δικροστον, τὴν Ἀμφιτρίτην.

Ἀρ' ἐσπέρας τῆς ἐκστρατείας οἱ ἀξιωματικοὶ ὅσοι ἐμελλον νὰ ὀδηγήσωσι τὸν στρατὸν, και οἱ ἐπισημότεροι τῶν κατοίκων τοῦ Νέου Πλυμούθ, ἦσαν συνηγμένοι εις τὴν συναναστροφὴν τοῦ διοικητοῦ τῆς ἐπαρχίας, τοῦ συνταγματάρχου Οὐϊντερβίλου. Οἱ πλείστοι, κατὰ συστήματα ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς διηρημένοι ἐντὸς τῆς αἰθούσης, συνδιελέγοντο περὶ τοῦ πολέμου, τῆς πιθανῆς αὐτοῦ ἐκβάσεως και τῶν συνεπειῶν του ὡς πρὸς τὴν ὀλοσχερῇ τῆς νήσου κατάκτησιν, ἡ ἀπεχαιρετῶντο ἀμοιβαίως. Παρὰ δὲ τὴν στοργυλὴν τράπεζαν κατὰ μέσση τὴν αἰθουσαν ἐκάθητο, προχέουσα τὸ τέϊον, ἡ Μις Ἐλισάβετ Οὐϊντερβίλη, ἀγγλὶς γλαυκώπις και λευκὴ ὡς κρίνος, ἥτις και εις τοῦ Ἀῦδ-Πάρκ τὰς συναναστροφὰς ἤθελεν ἴσως παρατηρηθῇ διὰ τὸ κάλλος τῆς, πολλῶ δὲ μᾶλλον εις τῆς Νέας Σεελανδίας τὴν ἐρημον, ὅπου αὐτὴ ἔθαλλε μόνον ἄνθος τοῦ εἶδους τῆς. Προσέτι δὲ ἦτον ἡ Μις Οὐϊντερβίλη κληρονόμος τῆς οὐ μικρᾶς περιουσίας τοῦ συνταγματάρχου, ὅστις, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἦν

γνωστὸς ὡς ἀπολαμβάνων τῆς ἰδιαίτερας εὐνοίας τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν. Δι' ὅλα ταῦτα ἐννοεῖται ὅτι ἡ Μις Ἐλισάβετ ἦτον ἐπιζήτητος νύμφη, διὰ νέους ἀξιωματικούς μάλιστα, θαυμάζοντας τὸ κάλλος τῆς, ἐπιθυμοῦντας τὸν πλοῦτόν τῆς, και ἔχοντας ἀνάγκην τῆς συστάσεως τοῦ πατρός τῆς. Ἐπομένως ἡ τράπεζα, ἥς προέδρευε, δὲν ἦτον κενὴ, ἀλλὰ περιεβόμβει περὶ αὐτὴν τὸ σιμῆνος τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ξηρᾶς και θαλάσσης, και ὅλοι ἐφιλοτιμοῦντο ν' ἀρέσωσιν εις τὴν καλὴν τεϊχρόν.

— Ἀλλ' εἰς πρὸ πάντων ἐφαίνετο ἐπιτυγχάνων εις τοῦτο, νέος ἀξιωματικὸς τοῦ Βασιλικοῦ ναυτικοῦ, οὗ τὰ κυριώτερα πλεονεκτήματα ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς ἀντιζήλους του ἦσαν τὰ ἀκόλουθα· πρῶτον, ὅτι εἶχε χαρακτῆρας προσώπου ἀληθῶς διακεκριμένου, ἀνακαλοῦντας κατὰ τὴν μορφήν τοῦ Ἀντινόου, ἐκτὸς ὅτι, ἡ ἴσως προσθήκη ὅτι τὸ βλέμμα του εἶχε τὴν τολμηρὸν μέχρι προπετείας, και τὸ σῆμα του, αὐταρέσκως διασελλόμενον, ἐσκιάζετο ἀπὸ ἀρτιγεννητον μύστακα, ὃν κομραστικῶς ἔστριπτε πολλάκις ὁ ἰδιοκτῆτης του· δεύτερον ὅτι ἐχόρευε τὸν στρόβιλον και τὴν νεωστὶ ἐφευρεθείσαν πόλκων ὡς οὐδεὶς ἄλλος τοῦ ἔθνους του, και οὐδὲ αὐτῶν τῶν σκηνηκῶν ἀτελέστερον· τρίτον ὅτι, ἔχων φωνὴν βαρυτόνου, και λαβῶν τινα μαθήματα τοῦ Ταμβουρίνη, ἐτραγῶδει μετὰ τῆς Μις Οὐϊντερβίλης τὴν Λουκιάν, πρὸ πέντε ἡμερῶν, ἀφ' οὔτου δηλαδὴ προσωρμίσθη ἡ Ἀμφιτρίτη εις Νέον Πλυμούθ· και τέταρτον, τινὲς φρονουσι τὸ κυριώτατον, ὅτι ὁ νέος ἀξιωματικὸς ἐκαλεῖτο λόρδος Ἀλβέρτος Βοβλαϊῦ, και ἦν δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Μαρκεσίου Φιτζ-Ουίλλιαμ, ἔχων ἐπομένως νὰ προσφέρῃ εις τὴν μέλλουσαν σύζυγόν του, πλοῦτον μὲν ὄχι, καθ' ὅ δευτερότοκος, ἀλλ' ὄνομα ἐκ τῶν ἀριστοκρατικωτέρων. Τοῦτου τὰς περιποιήσεις ἐφαίνετο μᾶλλον ἐθαυρούμενος ἡ ὠραία τοῦ συνταγματάρχου θυγάτηρ διὰ τῆς προτιμήσεως και τῆς προσοχῆς ἣν εις αὐτὰς ἐχορήγει.

— Καὶ τί μὲ διατάττετε νὰ σὰς φέρω ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν μας, κυρία; εἶπεν ὁ λόρδος Ἀλβέρτος γελῶν, ἐν ᾧ ἐβρόφα τὸ τέϊον. Τὴν λευκὴν λίμνην, ἥτις ὁμοιάζει γάλα μακρόθεν, οὔτε τὸν θολωτὸν σκόπελον τοῦ Τογαδοῦ κατὰ δυστυχίαν δὲν δύναμαι· ἀλλ' ἂν θέλητε τινὰς Μοκομοκαῖ ἢ παριγευμένας κεφαλὰς τῶν βραγκατίρας, ὡς ὀνομάζονται οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀγρίων αὐτῶν βαρβάρων, σὰς ὑπόσχομαι πλήρη αὐτῶν συλλογὴν.

— Ἄπαγε! ποῖαν πρότασιν, λόρδε Ἀλβέρτε! ἀπήντησεν ἐπιπληκτικῶς ἡ Μις Οὐϊντερβίλη. Ὅτι ἀπαιτῶ ἀπὸ ὑμᾶς, κύριοι, εἶναι νὰ μᾶς φέρητε ὀπίσω ὑμᾶς αὐτοὺς σώους και ὑγιεῖς, ἐπρόσθεσε, διὰ μὲν τοῦ στόματος ἀποτεινούσα τούτους τοὺς λόγους εις ὅλους τοῦ περιεσταμένους, διὰ δὲ τοῦ βλέμματός εις τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ ναυτικοῦ.

— Ὡ! περὶ τούτου μὴ ἀνησυχῆτε, εἶπε κομπορήμον ὁ Ἀλβέρτος, ὅστις κατὰ πρῶτον ἐξεστράτευεν εις τὴν Πολυνησίαν. Βεβαίως δὲν ὑποπτεύετε ὅτι οἱ γυμνῆται αὐτοὶ μὲ τὰς ψιθάους των ἀντὶ ἐνδρυμάτων, και μὲ τὰ ὄστα των ἰχθύων ἀντὶ ὄπλων, θέλουσι τολμήσει νὰ πλησιάσωσι τόσον εις τὸ πῦρ τῶν γρανιτοβόλων τῆς Ἀμφιτρίτης, ὡστε και νὰ μᾶς βλά-

ψωσιν. Ἀλλ' ἂν δὲν κατεδέχθητε τὰς κεφαλὰς των, — και ἔχετε δίκαιον· δυσειδέστερον δῶρον δὲν ἐδύνατο νὰ σὰς προταθῇ, — σὰς ὑπόσχομαι ὀλόκληρον ἀγέλην δεσμίων ἡγεμονίδων, ἐξ ὧν νὰ συνθέσητε τὴν αὐλὴν σας, νὰ τὰς ἔχητε ὑποπόδιά σας ὅταν κάθησθε εις τὸν οἶκον, και ὑποζύγια ὅταν ἐξέρχησθε μὲ τὸ ὄχημα.

— Ὡ κύριε, εἶπεν ἡ Μις Ἐλισάβετ, ἡ φαντασία σας εἶναι λίαν ἀσιατικὴ. Στοιχηματίζω ὅτι προσφάτως ἀνέγνωτε τὴν Λαλα-Ρούχ (1).

— Σὰς συμβουλεύω, νέε μου φίλε, εἶπεν ὁ αἰδεσιμώτατος Δανιὴλ Φίγγβέλλ, πρὸ τινων ἡμερῶν ἐλθὼν εις Νέον Πλυμούθ νὰ ἱεουργήσῃ, σὰς συμβουλεύω νὰ μὴ ἀναλάβητε τοιαύτην ὑποχρέωσιν. Δὲν γνωρίζετε τῶν ἐγγχωρίων αὐτῶν τὴν ἀνδρείαν.

— Περὶ τούτου, ἀπεκρίθη προπετῶς ὁ λόρδος Ἀλβέρτος, ὁμιλοῦμεν εις τὴν ἐπιστροφὴν μας. Καὶ προθύμως ἀναλαμβάνω τὴν πρόσθετον ὑποχρέωσιν νὰ φέρω και εις τὴν αἰδεσιμότητά σας δύο ἀρχηγούς ἢ βασιλεῖς των, νὰ τοὺς ἔχητε κωδωνοκρούσας εις τὴν ἐκκλησίαν σας. †

— Κύριέ μου, ἀπεκρίθη σοβαρῶς ὁ ἱερεύς· ὅταν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι προσβάλλωσι τὴν ἀποικίαν μας, πρέπει βεβαίως νὰ τοὺς ἀποκρούωμεν, και νὰ καθίστῶμεν αὐτοὺς ἀκινδύνους· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι, ἂν καυχώμεθα διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς θρησκείας μας και τοῦ πολιτισμοῦ και τῶν φώτων μας, αὐτὴ ἡ θρησκεία και αὐτὸς ὁ πολιτισμὸς καθήκον μᾶς ἐπιβάλλουσιν, ὄχι νὰ καταδυναστεύωμεν αὐτοὺς διότι εἶναι ἡμῶν ἀσθενέστεροι, ἀλλὰ νὰ τοὺς προστατεύωμεν, ὄχι νὰ γινώμεθα ἀρπαγῆς τῆς γῆς, τῆς ἰδιοκτησίας, και τῆς ἐλευθερίας των, ἀλλὰ διὰ λόγου και δι' ἔργου νὰ παύωμεν αὐτοὺς τῆς ἀρπαγῆς και νὰ τοῖς διδάσκωμεν τὴν ἠθικὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀρχηγέτου· τέλος νὰ τοὺς μεταχειρίζωμεθα ὄχι ὡς ὑποπόδια και ὡς ὑποζύγια, ἀλλ' ὡς ἀδελφούς πεπλανημένους, ὅς ἐκλήθημεν ὀυρανόθεν ὅπως φέρωμεν εις τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ και εις τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας.

Οἱ πλείστοι τῶν περιστώτων ἐπεκρότησαν εις τὸ μικρὸν τοῦτο μάθημα τὸ δοθὲν εις τοῦ λορδίσκου τὴν ὑπεροψίαν, και πρὸ πάντων ἐβρίψεν εὐγνώμον βλέμμα πρὸς τὸν Κ. Φίγγβέλλ ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ συνταγματάρχου, ὁ λοχαγὸς Φραιζερ, ὅστις ἄλλοτε συλλαβὼν τινὰς ἐλπίδας νὰ ἐλκύσῃ τὴν καρδίαν τῆς Ἐλισάβετ, εἶδε δύσαντα τὸν ἀστέρα του, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀνέτειλεν εις τὰς συναναστροφὰς τοῦ Πλυμούθ ὁ λαμπρὸς ἀξιωματικὸς τῆς Ἀμφιτρίτης.

Ἀλλ' ὁ λόρδος Ἀλβέρτος δὲν ἦτον ἄνθρωπος νὰ μείνῃ ἀναπολόγητος. Τὸν παρώξυνε δὲ και ἡ τῶν λόγων τοῦ ἱερέως εὐμενὴς ὑποδοχὴ, διὸ

— Δὲν ἐκπλήττομαι διόλου, αἰδεσιμώτατε, εἶπε μὲ πολλὴν ζωηρότητα, ἀκούων ἐκ τοῦ στόματός σας τὴν συνηγορίαν τῶν ἀγρίων ἐκείνων τὸ ἐναντίον ἤθελε μοι φανῆ παραδόξον. Ἡξέυρω ὅτι ἔχουσι τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀγαπῶνται και νὰ προστατεύωνται θερμῶς ἀπὸ τοὺς ἱεραποστόλους, και τόσον θερμῶς

(1) Ἰνδικὸν ποίημα τοῦ Θωμᾶ Μάρου.

μάλιστα, ὡστε τὰ συμφερόντά των προτιμῶνται ἀπὸ τὰ συμφερόντα τῆς Ἀγγλίας. Ἐνωῶ ὅτι εις τινὰς θὰ ἐσύμφερον ἂν εἶχον ὄλην τὴν ἐξουσίαν εις τὴν νέαν Σεελανδίαν οἱ ἀγριοὶ Βραγκατίραι, διὰ ν' ἀρχωσιν αὐτοὶ ὑπέκειναι τὸ ὄνομα, και ἂν ποτὲ ἡ ἀγγλικὴ σημαία δὲν ἐκυμάτει ἐπὶ τῶν νήσων τούτων· ἴσως δὲ ἀκόμη και σήμερον αἱ εὐχαὶ τινῶν εἰσὶν ἐναντία τῆς ἐπιτυχίας τῶν ὄπλων ἡμῶν.

— Εἰς τὰς αἰτιάσεις ταύτας, εἶπεν ἐγειρόμενος ὁ ἱερεύς, θὰ μοὶ ἐπιτρέψητε, κύριε, νὰ μὴ ἀπαντήσω. Σιωπὴν ἐτήρησα και ὅταν αἱ ἐφημερίδες τῆς ἀντιπολιτεύσεως τὰς ἐτόξευον εις εὐγλωττα ἄρθρα. Δὲν εὔχομαι τὴν ἀποτυχίαν τῶν συμπατριωτῶν μου, ἀλλὰ μάλιστα θέλω συνοδεύσει τὴν ἐκστρατείαν των. Χρέος μου ὁμως θέλω νομίζει νὰ ἐπικαλῶμαι τὴν θεῖαν ἀρρώγην και τὴν ἀνθρωπίνην εὐσπλαγχνίαν ἐπὶ τῶν θυμάτων ἐκατέρων τῶν μερῶν, ἐπὶ ὅλων τῶν πασχόντων ἀδελφῶν μου εἴτε ἀγριοὶ εἶναι εἴτε ἡμεροὶ· και ὅταν ἐκείνοι ξένους, ἀγνώστους, φέροντας ἄλλα ἦθη και ἄλλην θρησκείαν, μᾶς ὑπέδελθησαν φιλοφρόνως και ἀνυπόπτως, δὲν πρέπει ἡμεῖς οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ, οἱ ἐγκαυχώμενοι εις τὸν πολιτισμὸν μας, νὰ τοῖς ἀποδιώωμεν τὸ κακὸν ἀντὶ τοῦ καλοῦ, οὔτε καλοῦντες αὐτοὺς περιφρονητικῶς ἀγρίους, νὰ φαίνωμεθα αὐτῶν ἀγριώτεροι.

Και, ταῦτα εἰπὼν μετὰ τινος πικρίας ὁ ἱερεύς, ἐμακρύνθη πρὸς ἄλλο μέρος τῆς αἰθούσης, και μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησεν ὅπως προετοιμασθῇ διὰ τὴν ἐπαύριον.

Ἀλλ' ὁ λόρδος Βοβλαϊῦ ὀλίγον ἐφρόντισε διὰ τὰς ὀπισσοῦν ἀποτόμους αὐτὰς ἐπιπληξίαις, και χωρὶς νὰ προσέξῃ εις τοὺς μικροὺς ψιθυρισμούς οἵτινες ἠγέρθησαν περὶ τοῦ, διότι ἡ ὑπόληψις πρὸς τὴν ἀρετὴν και τὴν ἀγιότητα τοῦ Κ. Φίγγβέλλ ἦτον γενικὴ εις ὄλην τὴν ἀποικίαν, ἐξηκολούθησε τὰς περιποιήσεις του πρὸς τὴν Κ. Οὐϊντερβίλην, ἐψαλε μετ' αὐτῆς τὰς διφωνίας τῆς Λουκίας, ἔγραψε στίχους εις τὸ λευκώμα τῆς, και διὰ τῆς ἀκενῶτου εὐτραπέλειας και προπετείας του, κατώρθωσε μέχρι τέλους νὰ κυριεύσῃ ἐξ ἐφόδου τὴν συνδιάλεξιν, νὰ μακρύνῃ ὅλους τοὺς λοιποὺς, και αὐτὸν τὸν λοχαγὸν Φραιζερ, και νὰ μείνῃ δι' ὅλης σχεδὸν τῆς ἐσπέρας μόνος μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ συνταγματάρχου.

Τὴν δ' ἐπαύριον, ὅταν τὸ στρατεῦμα ἀνεχώρει, ὁ Βοβλαϊῦ ἀποχαιρετῶν ἕνα των συντρόφων και ἡμιβαθμίων του ἐπὶ τοῦ δικροστοῦ, ὅστις τὴν προτεραιὴν τὸν συνάδευεν εις τὴν συναναστροφὴν τοῦ συνταγματάρχου,

— Φίλε Πουλλρόπ, τῷ εἶπεν ἐγὼ ἀπέρχομαι, σὲ δὲ ἀφίνω πληρεξούσιον και ἐπίτροπόν μου, και ἐκτελεστὴν τῶν τελευταίων παραγγελιῶν μου. Ἴδες, φίλε, ὅτι ἡ Μις Ἐλισάβετ δὲν εἶναι ὅλως διόλου δυσμενῆς πρὸς ἐμέ. Ἄν, ἀντὶ νὰ μὲ στέλλωσι νὰ σφρονίσω τὰ ἄγρια ἐκείνη κτήνη, τοὺς προστατευόμενους τοῦ αἰδεσιμωτάτου Δανιὴλ Φίγγβέλλ, μὲ ἄφρονον ἕνα μῆνα ἀκόμη εις τὸν λιμένα τοῦ Πλυμούθ, ἴσως ὁ βῆθεις αἰδεσιμώτατος θὰ εὐλόγει εις τὸ τέλος τοῦ μηνὸς τὴν ἐνωσίαν μου μὲ τὴν ὠραιότεραν και πλουσιωτέραν Μις τῆς Νέας Σεελανδίας και ὅλων τῶν ἀντιπῶδων. Ἀλλὰ τίρρα ἀναχωρῶ, και γνωρίζω

λογαγόν τινα ὅστις μένει πλησίον τῆς, καὶ ὅστις σοὶ ὁμολογῶ ὅτι μοὶ φαίνεται πολὺ ὑποπτos. Βλέπε λοιπὸν συνεχῶς τὴν Μίς Ουίντερβίλιν. Ἄν ἔχῃς τινὰ πιθανότητα νὰ μὲ ὑποσκελίσης, ἀγαθὴ τύχη, μὴ τὴν ἀμελῆς. Ἄν ὅμως πεισθῆς ὅτι κάμμιαν δὲν ἔχεις, τότε μὴ κάμνης ὡς τὸν χαιρέκακον ἐκείνον κύνα, ὅστις κριθὴν δὲν ἔτρωγε καὶ ὅμως ὑλάκτει πρὸς τὸν ἵππον ὅταν ἤθελε νὰ τὴν πλησιάσῃ, ἀλλὰ βοήθει με καὶ ἀπόντα, ἀναπόλει με εἰς τὴν μνήμην τῆς, φύλαττε τὸ φρούριον μὴ μᾶς τὸ καταλάβῃ ὁ ἐχθρὸς ἐξ ἐφόδου, καὶ πρὸ πάντων ἐπιτήρει τὸν λογαγόν. Μέχρις ὅτου γίνῃς ὁ ἴδιος πλούσιος, δὲν θέλεις ἴσως δυσχερῶς σταῖσθαι, ἔχων τὸν φίλον σου πλούσιον.

Καὶ τοιαύτας δούς ὀδηγίας, ἀπῆλθεν. Οἱ ἄγριοι ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Θαμέσιος ποταμοῦ, κατὰ τὸ κέντρον τῆς νήσου, καὶ ἐκεῖ περιέμενον ἀτρομήτως τὸν ζέον στρατόν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γέροντος Χουράκη, ἀρχηγὸς ἀννοήθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βίδης (ὁ ἑμμα- νῆς), ὅστις διὰ τὴν μεγάλην ἀνδρείαν του ἐπεκαλεῖτο καὶ Ναπουλῶν (1), δηλαδὴ Ναπολέων, διότι,

Βίδης Ναπουλῶν.

μέχρι τῶν ἀγρίων αὐτῶν εἶχεν ἀντηγήσει ἡ φήμη τοῦ ἥρωος τῆς Γαλλίας. Ὁ δὲ Βίδης οὗτος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς του συνέλαβεν ἀδιάλλακτον μίσος κατὰ τῶν Εὐρωπαίων, καὶ ἀκόρετος ἦν ἡ ἐκδίκησις ἣν ἔπνεε κατ'αὐτῶν.

Ἡ πρώτη προσβολὴ τῶν Ἀγγλων ὑπῆρξεν ὀλεθρία εἰς τοὺς ἀγρίους· διότι μὴ γνωρίζοντες οὗτοι τὴν ἀφίξιν τῆς Ἀμφιτρίτης εἰς Νέον Πλυμούθ, καὶ μὴ περιμέ- νοντες ἐπομένως προσβολὴν διὰ πυροβόλων, ἔμενον

ἐντὸς τῆς πεδιάδος εἰς θέσιν ἀσθενεστάτην, καὶ περι- φρουρούμενοι μόνον ἀπὸ ἀπλοῦν χαράκιωμα ξύλινον. Ἀλλ'οἱ Ἀγγλοι χωρὶς κἂν νὰ πλησιάσωσιν ἐντὸς βέλους βολῆς, ἀνέτρεψαν καὶ ἐπυρπόλησαν τὸ Πᾶ ἢ περιφράγμα αὐτῶν, καὶ ἐν μέσω τῆς συγχύσεως εἰς τὴν ἢ ἐκπλήξιν τοὺς ἐνέβαλεν ὀρμήσαντες κατ'αὐτῶν, τινὰς μὲν ἐφόρευσαν, καὶ ἤθελον ὅλους τοὺς κατα- κόψει, ἂν δὲν ἐπώζοντο βίβθεντες εἰς τὸν ποταμόν· ὥστε καὶ ὁ Ἀλέξερτος ἔγραψε πρὸς τὸν φίλον του Πουλλρόπ νὰ εἰπῇ εἰς τὴν Ἐλισάβετ, ὅτι παρ'ὀλίγον ἤθελε τῇ στείλει διὰ νὰ πληθύνῃ τὸ κτηνοτροφεῖόν τῆς ὀλόκληρα τὰ ἔθνη τῶν Χουράκη καὶ τῶν Χούκη καὶ τῶν Χόγγη καὶ τῶν Βάϊ, ἂν τὰ χερσαῖα αὐτὰ θηρία διὰ μιᾶς δὲν εἶχον μεταβληθῇ εἰς ἰχθύς· ἀλλ'ὅτι ἂν διὰ τοῦτο ἰναγκάζετο νὰ μετα- βλῆ εἰς ἀλιεῖαν τὴν θήραν του, εἶχεν ἤδη ἐτοιμάσει τὰς ὀρμιάς του, καὶ ἦτον βέβαιος περὶ τῆς προσεχούς του ἐπιτυχίας.

Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καὶ οἱ ἦττον κομπορρήμονες, καὶ οἱ ἦττον εὐπίστοι τοῦ στρατοῦ, ἰδόντες τὴν παντελῆ καταστροφὴν καὶ διάλυσιν τῶν ἐχθρῶν, ἐθεώρησαν ὡς δαμασθεῖσαν τὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἐπέισθησαν ὅτι τοῖς ἔμενε πλέον νὰ περιέλθωσι μόνον θριαμβευτικῶς τὴν νῆσον διὰ νὰ δεχθῶσι τῶν ἀγρίων τὴν ὑποταγὴν, καὶ νὰ τιμωρήσωσι τοὺς πρωτοε- γοὺς τῆς στάσεως. Ἀλλ' ἠπατώντο μεγάλως. Τὴν τρίτην πρῶταν, ἐν ᾧ συνεσκευάζετο διὰ ν' ἀναχω- ρήσῃ τὸ ἀγγλικὸν στράτευμα, εἰς τὰς πρώτας ἀκτί- νας τῆς διαυγαζούσης ἡμέρας, εἶδαν αἰφνης τοὺς δεξιόθεν ὑπερκειμένους λόφους καταμέλανας ὅλους, ὡς ἂν σκοτεινὸν νέφος ἐπέκλιθητο ἐπ' αὐτῶν, καὶ ὅταν τὸ φῶς ἠύξησε, καὶ τὰ ἀντικείμενα ἐγένοντο εὐκρινέστερα, ἐφάνησαν τὰ ὑψώματα ὅλα κεκαλυ- μένα ἀπὸ ἐνόπλους ἀγρίους, ἀσυγκρίτως πολυπλη- θεστέρους ἀπὸ τοὺς διωχθέντας ἀπὸ τὸ Πᾶ, καὶ κατέχοντας θέσιν, ἧς ἡ ἐκλογὴ ἀπεδείκνυεν ὀρθοτάτην στρατηγικὴν κρίσιν παρὰ τοῖς βαρβάρους ἐκείνοις, προσέτι δὲ καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιτεθῶσι, καὶ ὄχι νὰ περιμεινῶσιν ἀμυντικῶς τὸν ἐχθρόν. Ὅσῃν δὲ ἐθνικῆς καὶ ἀτομικῆς ὑπεροχίας δόσιν καὶ ἂν εἶχεν ὁ λόρδος μας, τὸ ἀπροσδόκητον ὅμως καὶ τὸ ἐκπλη- κτικὸν τοῦ θεάματος τούτου προσέβαλε τὴν φαντα- σίαν του ἰσχυρῶς. Οἱ ἄγριοι, εἰς τρεῖς σειράς παρα- τεταγμένοι, ἐπέστερον τὰς ὀφρῦς τῶν λόφων. Οἱ πλείστοι αὐτῶν ἦσαν ἐντελῶς γυμνοὶ, οἱ δὲ εἰς βράχη λιναῖα ζωγραφικῶς περιβεβλημένοι. Τὸ πρόσωπόν των καὶ τὰ λοιπὰ μέλη παραδόξως κατεστιγμένα, ἔδιδον εἰς τὴν μορφήν των θηριώδη τινὰ καὶ ἀποτρόπαιον ἔκφρασιν, καὶ εἰς τὴν ἄφθονον κόμην των, συνδεδε- μένην ἐν εἴδει κροδύλου εἰς τῆς κεφαλῆς των τὴν κορυφήν, ἦν ἐμπεπηγμένον καὶ ἐνευεν ἀπειλητικῶς μακρὸν πτερόν σαρκοφάγου τινὸς ὀρνέου· εἰς δὲ τὰς χειρᾶς των οἱ μὲν ἐκράτουν τὸ φοβερὸν ρόπαλον, τὸ Μ ἔρε καλούμενον, οἱ δὲ λόγγας ἐχούσας ἀντὶ αἰχ- μῶν ὀξείας λίθους ἢ ἰχθύων ὀστᾶ, καὶ τινες πυροβόλα, ὧν τὴν χρῆσιν ἔμαθον ἀπὸ τοὺς κατακτητᾶς των. Ἰσταντο δὲ ἀκίνητοι καὶ σιωπηλοὶ ὡς ἀπολελιθ- μένοι.

Ἀλλὰ τέλος ὑπεράνω τῶν κορυφῶν ἐφάνη προ-

(1) Ὁ Νεοσεελανδὸς ἴσως ὠνομάζετο τῷ ὄντι Ναπουλῶν καὶ Πενναπαρτῆς (Βυναπέτης) διὰ τὴν ἀνδρείαν του.

κύπτων ἀκτινοβόλος τοῦ ἡλίου ὁ δίσκος. Διὰ μιᾶς ὄλος ὁ στρατὸς τῶν ἀγρίων ὡς εἰς ἄνθρωπος ἐκινήθη, καὶ μὲ ἐρρυθμὸν βῆμα ἤρχισε πυρρῆχιον φοβερόν, ἱκανὸν νὰ ἐκπλήξῃ πολεμιστὰς ἦττον πρωτοπείρους τῶν τοιούτων θεαμάτων ἀπὸ τὸν ἡμέτερον λόρδον. Ὡς ἐξ ἑνὸς δὲ στόματος ἀντήχησεν ἀπὸ τὰ χίλια στόματα τὸ Π i-X ἔ, τὸ πολεμιστήριον ἄσμα των, οὐ αἰ θηριώδεις κραυγαὶ ἐμπνέουσι φρίκην εἰς τὸν γενναϊότερον, καὶ οὐ οἱ ὀξείς τόνοι ἐρρυθμίζον τῆς ὀρχή- σεως τὰς κινήσεις. Πρῶτον ἔψαλον τὸν ὕμνον τοῦ θανά- του, τὸ μέγα μυστήριον, δι' οὗ ὁ Ἄ τ ο ῦ α ς, τὸ ὑπέρ- τατον ὄν, κατασφραγῶν τὸν ἄνθρωπον, συνενοῖ τὴν ἀθά- νατον αὐτοῦ οὐσίαν μετ' αὐτοῦ καὶ τῆς αἰωνίας οὐσίας του· καὶ ἐπήνεσαν τὸ ἱερὸν θυμίαμα, ἐφ' οὗ ἀναβί- νουσι αἱ ψυχαὶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ παρατίθενται εἰς τὸν Ἄ τ ο ῦ α ν, ὡς εὐαρεστοτάτη τροφή. Ἡ φωνὴ των κατ' ἀρχὰς ἦτον βαρεῖα καὶ σοβαρὰ, τὰ βλέμματά των ἐστρέφοντο συνεχῶς πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὰ σχήματά των ἦσαν ἐπίσημα, ἐκφράζοντα βαθεῖαν εὐλάβειαν. Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ἐξαπτομένους τοῦ θρησκευτικοῦ των ἐνθουσιασμοῦ μέχρις ἀγρίας παραφορᾶς, τὸ βλέμμα των ἐπυρρώθη, ἡ φωνή των εὐρε λρυγισμοὺς ὀξείας, οἵτινες οὐδὲν ἀνθρώπινον εἶχον, καὶ τὰ κινήματά των

Πυρρῆχιος τῶν Νεοσεελανδῶν.

ἦσαν ὡς δαιμονιζομένων. Μετ' ὀλίγον μετεβλήθη ὁ τόνος τοῦ ἄσματος εἰς θρηνηδίαν παράδοξον, καὶ ἤρχισαν νὰ ἐκπέμπωσι κραυγὰς ὡς ὠρυόμενων θηρίων· ἐψάλλον τὸ μυριολόγιον τῶν ὅσοι ἐμελλον νὰ πέσω- σιν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τὸν κλαυθμὸν ἐπὶ τῆς κατα- στροφῆς τῶν σωμάτων αὐτῶν. Ἀλλ' ἐν τῷ ἄμα τὰ μέλη των ἤρχισαν ὡς σπασμοδικῶς νὰ κινῶνται, οἱ ὀφθαλμοὶ των ἐστρέφοντο φρικτωδῶς ἐντὸς τῆς κόγχης αὐτῶν· τὰ στόματά των ἰνοίγοντο τερα- στίως, ἀφρὸν ἀποπτύοντα, καὶ οἱ βρυγηθμοὶ των ὠμοιάζον βροντῆς πάταγον. Πάλλοντες δὲ καὶ συγ- κρούοντες τὰ ρόπαλα καὶ τὰς λόγγας των, ἐκτύπων πάντες ὁμοῦ τὴν γῆν διὰ τῶν ποδῶν των μὲ τόσην ὀρμὴν, ὥστε ἐβόμβει ὅλη καὶ ἐκλονεῖτο ὡς σπαρατ- τομένη ὑπὸ σεισμοῦ. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἄσματος των ἦτον ὁ ὕμνος τῆς ἐκδικήσεως. Κατ' ὀλίγον ὅμως ἐπραῦνθησαν πάλιν οἱ τοῦ σώματος των σπασμοί, τὰ κινήματά των ἔγιναν εὐρυθμότερα, ἡ φωνὴ των σοβαρότερα, καὶ σχεδὸν κατανηκτικῆ. Οἱ μέλλοντες νὰ πέσωσιν εἰς τὴν μάχην, παρηγόρουν τὰς μητέρας των διὰ τὴν πικρὰν αὐτῶν στέρησιν. Οὕτως ἐτελείω- σεν ὁ Π i-X ἔ, παράδοξος ἐπιτάφιος ὃν οἱ ἀτρόμητοι ἐκείνοι υἱοὶ τῆς φύσεως ἔψαλλον εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν θάνατον. Οἱ δὲ Ἀγγλοι, οἵτινες ἄμα τοὺς ἀνεκά- λυψαν τόσον πλησίον των, ἔσπευσαν εἰς τὰ ὄπλα, καὶ ἰτοιμάζοντο νὰ ὀρμήσωσι κατ' αὐτῶν, ἐστάθησαν ὅμως κυριεύμενοι ἀπὸ αἰσθητὰ ἐκπλήξεως οὐχὶ αμιγῆς φρίκης, καὶ περιέμενον ὡς ἀκουσίως τὸ τέλος τῆς ἀγρίας τελετῆς ταύτης.

Ἄμα δ' ἐτελείωσε τὸ ἄσμα καὶ ὁ χορὸς, δὲν ἐπρόσ- μενον οἱ Νεοσεελανδοὶ τῶν εὐρωπαίων τὴν ἐφοδὸν, ἀλλὰ προπέμφαντες ὡς ἀκροβολιστὰς τοὺς ὠπλι- σμένους μὲ πυροβόλα, ἐρρίφθησαν μὲ ὀρμὴν ἀκατά- σχετον κατόπιν αὐτῶν, καὶ πρὶν ἢ προφθᾶσῃ νὰ τοὺς βλάβῃ τῶν Ἀγγλων τὸ πυροβολικόν, ἡ συμ- πλοκὴ ἔγινε γενικὴ, καὶ ἤρχισεν ἡ ἀψιμαχία.

— Πῶς! — ἔκραζεν ὁ Βοβλαῖϋ, ὅστις διώκει κανο- νοστοιχίαν προτεταγμένην τῆς δεξιᾶς πτέρυγος, — οἱ ἀπίστοι αὐτοὶ νομίζω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὠνει- ρεύθησαν νὰ μᾶς κυριεύσωσιν ἐξ ἐπίπλου. Μᾶς προσ- βάλλουσι, βλέπετε, κατὰ πρῶμνην καὶ κατὰ πρῶραν. Πῦρ ὅλα τὰ καταστρώματα, πῦρ νὰ τοὺς πελαγώ- σωμεν! Πρῶτον πυροβόλον, πῦρ!

Ἀλλ' ὁ Βίδης Ναπουλῶν, ὅστις ἐκαυχᾶτο ὅτι εἰς πᾶσαν μάχην ὁ πρῶτος ἐχθρὸς ἀπὸ τὴν χειρὰ του ἐπιπτε, πηδῆσας αἰφνιδίως ἐμπρὸς τοῦ στόματος τοῦ πυροβόλου, ἐξέτεινε νεκρὸν ἐπ' αὐτοῦ τὸν στρα- τιωτὴν ὅστις ἐπλησίαζεν εἰς τὴν πυρίτιν, τὸ ἔναυσμα.

— Εἰς τὸ κατάστωμα εἰσεπήδησαν οἱ ἐχθροὶ! ἔκραζεν ὁ Βοβλαῖϋ, ἐξῆκολουθῶν τὴν ναυτικὴν του φρασεολογίαν· τὰς μαχαίρας σας, παλληκάρια! Εἶναι ὅλοι κρέας γυμνόν· κτυπάτε ὡς ν' ἀπαυδήσητε!

Καὶ πρῶτος, σύρων τὸ ναυτικόν του ξιφίδιον, ἐρρίφθη κατὰ τῶν ἀγρίων. Ἀλλ' ἔμελλε νὰ γνωρίσῃ ἐκ πείρας ὅτι τὸ γυμνὸν ἐκεῖνο κρέας εἶχε καὶ ὀστᾶ καὶ νεῦρα ἰσχυρότερα ἀπὸ τὰ ἐδικά του· κατὰ τοῦ πρῶτου ὀπαδοῦ τοῦ Βίδη, ὃν ἀπήνητησεν ἐμπρὸς του, ὤρμησεν ὁ νέος λόρδος ὡς ἑμμανῆς, καὶ ἐγείρων τὸ ξιφίδιον διὰ νὰ τὸ ἐμπήξῃ εἰς τὸ ἀπροστάτευτον

σύνου εκπλήξεως εἰς τὸ πρῶτον προσβαλὸν αὐτοὺς ἀντικείμενον. Μελανόφθαλμος νεάνης ἔκυπτεν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, τὸ πρόσωπόν του ἔψαυον οἱ ἄφθονοὶ βόστρυχοί της, διὰ τῆς μίας της χειρὸς ἐκράτει ὑπὸ τοὺς ῥώθωνάς του πτερὰ καίωμενα, διὰ δὲ τῶν δακτύλων τῆς ἄλλης ἐβράντιζε μὲ καθαρὸν ὕδωρ τὸ μέτωπόν του. Οἱ χαρακτηριστῆρες τῆς κόρης ἦσαν σύμμετροι καὶ ὠραῖοι, καὶ τὰ ὀλίγα στίγματα δι' ὧν ἀκόμψως διεποικίλλοντο δὲν κατώρθουν νὰ καταστρέψωσι τὴν

Ἡ Ἑμάη.

ἀρχικὴν αὐτῶν καθαρότητα. Πρὸ πάντων δὲ ἀπέπνευσε τὸ βλέμμα αὐτῆς γλυκύτητα, καὶ ἐφαίνετο ἐπιγέον εἰς τὰς πληγὰς του τῆς συμπαιθείας τὸ βάλσαμον. Ὁ Ἀλβέρτος προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπ' ἀπλήθους χαρᾶς εἰς τὴν ὠραίαν αὐτὴν ὀπτασίαν. Ἄλλ' ὅταν ὤψωσε τὸ βλέμμα, εἶδεν ὑπεράνω αὐτῆς ἰστάμενον τὸν Βίδην, ἀπειλητικὸν καὶ ἀγριωπὸν, ὡς ὄρνεον σαρκοφάγον ἰστάμενον ὑπὲρ ἀθῶων περιστερῶν.

— Ἑμάη, εἶπεν ὁ Βίδης, ὁ Ἐκο-τόρος (ὁ θεὸς τῆς μαγείας) σ' ἐδίδαξε τὰ βότανα ὅσα κλείουσι τὰς πληγὰς, καὶ ἀνακαλοῦσιν εἰς τὸ σῶμα τὴν βαϊ-δούαν ἐτοιμὴν ν' ἀναβῆ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἰάτρευσον, ἀδελφὴ μου, αὐτὸν τὸν Πακέκην. Πρέπει νὰ τὸν θερέψωμεν καὶ νὰ τὸν παχύνωμεν· μετὰ εἴκοσι ἡμέρας θὰ τὸν σφάζω, διὰ νὰ φάγῃ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς μας τὸ πνεῦμά του, καὶ ἐγὼ τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὴν χειρὰ του. Εἰς σὲ, Ἑμάη, θὰ δώσω τοὺς δύο βραχιονιάς του νὰ κατακτενάσῃς λεχού (μικροὺς αὐλοὺς), διὰ νὰ παίξῃς μὲ Κάϊ-Κούμου τὸν αἰμοπότην.

Ἡ Ἑμάη μετὰ τὴν παραγγελίαν ταύτην, ἰδοῦσα τὸν Ἀλβέρτον ἀναλαβόντα τὰς αἰσθήσεις του, τὸν ἔλαβεν ἑλαφρῶς ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τῷ εἶπεν ἀγγλιστί·

— Ποῦ πονεῖς;

Ὁ Ἀλβέρτος ἔμεινεν ἑκθαμβος. Ποτὲ γλυκύτερον ἄσμα δὲν ἀντήχησεν εἰς τὴν ἀκοήν του ἀπὸ τὰς δύο ταύτας λέξεις τῆς γλώσσης του, προφερομένας ἀπὸ τὴν ὠραίαν ἀγρίαν.

— Ὀμιλεῖς ἀγγλιστί! ἀνέκραξε πλήρης χαρᾶς, καὶ ὄλους τοὺς πόνους του λησμονῶν. Ποῦ ἔμαθες τὴν γλώσσάν μου;

— Οἱ Ἀρίκαϊ (ιερεῖς) μοὶ τὴν ἐδίδαξαν. Ἀλλὰ δεῖξάι μοι, ποῦ πονεῖς;

— Ἐδῶ καὶ ἐδῶ ἐπληρώθην, εἶπεν ὁ Ἀλβέρτος, δεικνύων τὸν βραχιονία καὶ τὴν κεφαλὴν του. Ἀλλὰ μὴ φροντίξῃς περὶ τῶν πόνων μου. Ἄν ἀντὶ τῶν ἀγρίων ἐκείνων προσώπων, βλέπω τὴν γλυκεῖαν μορφήν σου ἐμπρὸς μου, ἂν ἀκούω τὴν φωνήν σου νὰ μοὶ ὀμιλῇ τῆς μητρὸς μου τὴν γλώσσαν, δὲν αἰσθάνομαι πόνον, καὶ ὁ θάνατος θὰ μοὶ εἶναι γλυκός.

— Ἡ Ἑμάη ἐβόησε ταχὺ βλέμμα πρὸς τὸν ἀδελφόν της, καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν ἀτενίζοντα τοῦ πατρὸς του τὸν τάφον, ἔθεσε μὲ εὐχαρί σχῆμα τὸν δάκτυλόν της εἰς τὸ στόμα τοῦ αἰχμαλώτου, ὡς ἐπιβάλλουσα εἰς αὐτὸν σιωπὴν.

Ἐπειτα δὲ, πορευθεῖσα πρὸς τὸν οἶκον, ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγον φέρουσα ποτόν τι ἐντὸς μεγάλου ὄστράκου, καὶ τῷ εἶπε·

— Πίε νὰ λάβῃς δυνάμεις.

Ὁ Ἀλβέρτος ἔλαβε μὲ τὰς δύο χεῖρας τὸ ὄστρακον καὶ συγχρόνως τὴν χεῖρα ἧτις τῷ τὸ ἐπρόσφερε, καὶ ἐβόησεν βραδέως τὸ περιεχόμενον, ἂν καὶ ἡ γεῦσις αὐτοῦ τῷ ἦτον δυσάρεστος. Ἀλλὰ δὲν ἤργησε νὰ αἰσθανθῇ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ· κατ' ὀλίγον ἡ νάρκωσις τοῦ σώματός του ἠλαττώθη, καὶ τὰ νεῦρά του ἔλαβον ὡς νέαν ἐλαστικότητα.

Ἐν τούτοις δ' ἡ Ἑμάη, λαβοῦσα διαφόρους βοτάνας, τὰς συνέθλιψε μετὰ δύο λίθων, καὶ ἐπιχέουσα τὸν ὀπὸν τοῦ Κάθα, κατεσκεύασεν εἶδη ἐπιθεμάτων, καὶ ἐπέδρασε αὐτὰ εἰς τοῦ ἀσθενοῦς τὰς πληγὰς. Τέλος παρέθηκεν εἰς αὐτὸν τινὰς ρίζας πετειδοῦ καὶ δύο ἢ τρεῖς ἰχθεῖς τετυλιγμένους εἰς φύλλα λαχάνου, καὶ ἐψημένους εἰς θερμούς λίθους, καὶ τὸν προσεκάλεσε νὰ φάγῃ.

Ἀφ' οὗτου ἡ ἐπιμέλεια τοῦ αἰχμαλώτου ἀνετέθη εἰς αὐτήν, ἡ ἀγρία κόρη ἐπανελάμβανε πολλὰκις τῆς ἡμέρας τὰς τοιαύτας περιποιήσεις, καὶ ἡ θεὰ της ἐνέργει ἰαματικώτερον ἐπ' αὐτοῦ ἀφ' ὅλα τὰ ποτὰ καὶ τὰ βότανά της, ἂν καὶ τῇ τὰ ἐδίδαξεν ὁ Ἐκο-τόρος. Μάτην ὅμως ὁ Ἀλβέρτος τῇ ἀπέτεινε κολακευτικούς, ἢ ἐνίοτε ἰκετευτικούς λόγους, προσπαθῶν νὰ διεγείρῃ αὐτῆς αὐτὴν συμπάθειαν, καὶ πεπεισμένος ὅτι οὔτε ὁ Βίδης, οὔτε ὁ Κάϊ-Κούμου, οὔτε οἱ λοιποὶ ἀγριοὶ ὅσοι παρήσαν συνήθως, ὅταν αὐτὸς τὸν ἐπεσκέπτετο, δὲν ἐνόουν τὴν γλώσσάν του. Ἡ Ἑμάη ἔμεινε σιωπηλὴ πάντοτε, ἢ ἀπεκρίνετο δι' ἀδιαφόρων μονοσυλλάβων, πρὸς μεγίστην ἀπελπισίαν του. Ἐνίοτε ὅμως τῷ ἐφαίνετο, ἐφαντάζετο ἴσως, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐξέφραζον οἶκτον, ὅτι καὶ ὑγραίνοντο μάλιστα· δις ἢ τρεῖς ἦν βέβαιος ὅτι καὶ τὴν εἶδε θέτουσαν, ἐν ᾧ ἀνεχώρει, κρυφίως τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα της, ὡς διὰ νὰ τῷ συστήσῃ καὶ πάλιν τὴν σιωπὴν. (Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΟΚΟΜΗΣ ΤΗΣ ΒΡΑΖΕΛΟΝΝΗΣ. ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΝΕΩΤΑΤΟΝ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

(Συνέχεια. Ἰδὲ φυλλάδιον ΔΓ')

Γ.

ΑΙ ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΠΑΛΗΣΙΕ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ ΑΝΑΒΑΙΝΟΥΝ ΠΑΛΙΝ ΕΙΣ ΕΚΑΤΟΝ ΤΑ ΕΚΑΤΟΝ.

Καθ' ὅλον τὸν διάπλου, ὁ Μῶγκ τότε μόνον ἐλάλει πρὸς τὸν Ἀρτανιάν, ὅταν ἦτον κατεπεύγουσα ἀνάγκη· ὅθεν, ὅταν ὁ Γάλλος ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ νὰ γευθῇ, γεῦμα ἄθλων συγκείμενον ἀπὸ παστὰ ὀψάρια, παξιμάδια καὶ ῥακίον, ὁ Μῶγκ τὸν ἐκράζε λέγων·

— Ὄρισε, κύριε.

Καὶ τίποτε πλέον. Ὁ Ἀρτανιάν, κυρίως διότι κατὰ τὰς μεγάλας περιστάσεις ἦτον εἰς ἄκρον σύντομος, δὲν ἐξήγαγεν ἀπὸ τὴν συνομιλίαν ταύτην καλὸν οἰωνόν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς του. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε πολὺν καιρὸν εἰς τὴν διάθεσίν του, ἔσπανε τὴν κεφαλὴν του εἰς τὸ μετὰ τοῦτο νὰ εὕρῃ πῶς ὁ Ἄθως εἶδε τὸν Β' Κάρολον, πῶς ἐσυμφώνησε μαζί του περὶ τοῦ ταξιδιᾶ αὐτοῦ, καὶ πῶς ἐμβῆκε τέλος πάντων εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Μῶγκ· καὶ ὁ πτωχὸς ὑπολοχαγὸς ἐμάδιζε καὶ ἀπὸ μίαν τριγὰ τοῦ μύστακος του, ὡσάκις ἐσυλλογιζέτο ὅτι ὁ Ἄθως ἦτον ἀναμφιβόλως ὁ ἰππεὺς ἐκεῖνος ὅστις συνώδευε τὸν Μῶγκ κατὰ τὴν περίφημον τῆς ἀπαγωγῆς του νύκτα.

Τέλος πάντων, ἀφοῦ ἐταξίδευσαν δύο νύκτας καὶ δύο ἡμέρας, ὁ πλοίαρχος Κάϊζερ ἐβόησεν ἀγκυρᾶν εἰς τὸ μέρος ὅπου ὁ Μῶγκ, ὅστις καθ' ὅλον τὸν διάπλου ἐδίδε τὰς διαταγὰς, διέταξε νὰ γείνη ἡ ἀπόβαις. Ἦτον δὲ κυρίως ὁ τόπος οὗτος αἰ ἐχθολαί τοῦ μικροῦ ἐκεῖνου ποταμοῦ, πλησίον τοῦ ὁποῦ ὁ Ἄθως εἶχεν ἐκλέξει τὴν κατοικίαν του.

Ἦτον δειλινόν· ἥλιος ὠρσιος, ὅμοιος μὲ ἀσπίδα σιδηρᾶν κατακόκκινον, ἐβύλιζε τὴν κατωτέραν ἄκρην τοῦ δίσκου του ὑπὸ τὴν κυανῆν γραμμὴν τῆς θάλασσης. Τὸ πλοίαριον ἔπλεε πάντοτε ἀναβαῖνον τὸν ποταμὸν, ὅστις, εἰς τὸ μέρος τοῦτο, εἶχεν ἰκανὸν πλάτος· ἀλλ' ὁ Μῶγκ, ἀνυπόμονος ὢν, διέταξε τὴν ἀπόβασιν, καὶ ἡ λέμβος τοῦ Κάϊζερ τὸν ἐφρεν, ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀρτανιάν, εἰς τὴν λασπώδη ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, μετὰ τῶν καλῶμων.

Ὁ Ἀρτανιάν, συμμορφωθείς μὲ τὴν τύχην του, ἠκολούθει τὸν Μῶγκ, ἀπαράλλακτα καθὼς ἡ ἀλυσόδετος ἄρκτος ἀκολουθεῖ τὸν κύριόν της· ἀλλ' ἡ θέσις του τὸν ἐξευτέλιζε πολὺ, ὅθεν ἐμουρμούριζε σιγαλὰ ὅτι ἡ ὑπηρεσία τῶν βασιλέων εἶναι πικρά, καὶ ὅτι ὁ καλῆτερος ἀπ' αὐτοὺς τίποτε δὲν ἀξίζει.

(Φυλλάδιον 34, τόμ. Β')

Ὁ Μῶγκ ἐβόδιζε μὲ μεγάλα βήματα. Ἐλεγε πῶς δὲν ἦτον ἀκόμη βέβαιος ὅτι ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς Ἀγγλίας, καὶ μολαταῦτα διεκρίνοντο καθαρῶς αἰ ὀλίγα οἰκίαι τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἀλιέων, διεσπαρμένα εἰς τὴν μικρὰν τοῦ ταπεινοῦ τούτου λιμένος κρηπίδα, ὅταν ὁ Ἀρτανιάν ἀνέκραξε·

— Καλὲ, δὲν ἴξεν ἂν μ' ἀπατᾷ ἡ ὄρασις, βλέπω οἰκίαν νὰ καίεται.

Ὁ Μῶγκ ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶδε τῷ ὄντι ὅτι τὸ πῦρ ἀρχίζε νὰ καταπλέγῃ μίαν τῶν οἰκιῶν· εἶχε δὲ ἀναφθῆ εἰς μικρὸν παράπηγμα, συνεχόμενον μὲ τὴν οἰκίαν ταύτην, τῆς ὁποίας ἀρχίζε νὰ καταπρώγῃ τὴν σέγγην· ὁ δὲ δροσερὸς ἀνεμὸς τῆς ἐσπέρας ἐβόηθει τὴν πυρκαϊάν.

Οἱ δύο περιηγηταὶ ἐτάχυναν τὸ βῆμα, ἤκουσαν κραυγὰς μεγάλας, καὶ, πλησιάζοντες, εἶδαν τοὺς στρατιώτας σείοντας τὰ ὄπλα καὶ δείχνοντας τοὺς γρόνθους πρὸς τὴν καίωμένην οἰκίαν. Εἰς τὰς ἀπειλὰς ταύτας βέβαια ἐνασχολούμενοι, ἠμέλησαν νὰ γνωτοποιήσουν τὸ πλοίαριον.

Ὁ Μῶγκ ἐστάθη αἰσινιδίως, καὶ, πρῶτην τότε φράζαν, ἐσχημάτισε διὰ λόγων τὸν στοχασμὸν του.

— Αἱ! εἶπε, δὲν εἶναι ἴσως οἱ στρατιῶταί μου, ἀλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Λαμπέρτ.

Αἱ λέξεις αὗται περιείχαν συγχρόνως λύπην, φόβον καὶ ἐπιπλήξιν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀρτανιάν ἐνόησε θυμακσίως. Καὶ τῷ ὄντι, κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ στρατηγοῦ, ὁ Λαμπέρτ ἠδύνατο νὰ συγκροτήσῃ μάχην, νὰ νικήσῃ, νὰ διασκορπίσῃ τοὺς κοινοβουλευτικούς, καὶ νὰ καταλάβῃ μὲ τὸν στρατὸν του τὴν θέσιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Μῶγκ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔλειπε τότε τὸ κυριώτερον τοῦ στήριγμα. Εἰς τὸν δισταγμὸν τοῦτον, μεταβάδντα ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ Μῶγκ εἰς τὸν νοῦν του, ὁ Ἀρτανιάν ἔκαμε τὸν ἐξῆς συλλογισμὸν·

— Ἐν ἀπὸ τὰ δύο θὰ συμβῇ· ἢ ὁ Μῶγκ, ἐμάντευσε, καὶ τότε Λαμπερτισταὶ μόνον εἶναι ἐδῶ, δηλαδὴ ἐχθροί, οἵτινες θὰ μὲ δεχθῶν ἀξιώλογα, διότι εἰς ἐμὲ θὰ χρεωστοῦν τὴν νίκην των, ἢ τίποτε δὲν ἀλλάξῃ, καὶ ὁ Μῶγκ, ὑπερευχαριστούμενος ὅτι εὕρισται τὸ στρατόπεδόν του εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, δὲν θὰ φανῇ πολὺ σκληρὸς εἰς τὴν ἐκδίκησίν του.

Ταῦτα διανοοῦμενοι, οἱ δύο περιηγηταὶ ἐπροχώρουν, καὶ ἤδη εὕρισκοντο εἰς τὸ μέσον μικροῦ σωροῦ ναυτῶν, οἵτινες ἔβλεπαν μὲ λύπην τὴν καινόμενὴν οἰκίαν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ εἰπῶν τίποτε, φοβούμενοι τοὺς στρατιώτας. Ὁ Μῶγκ ἀπευθύνθη πρὸς ἕνα τῶν ναυτῶν τούτων.

— Τί τρέχει, καλὲ; τὸν ἠρώτησε.

— Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, μὴ γνωρίζων τὸν Μῶγκ ὡς ἀξιωματικὸν ὑπὸ τὸν περιτυλίσσοντα αὐτὸν μέγαν μανδύαν, ἡ οἰκία αὕτη ἔκατοι-κεῖτο ἀπὸ ξένον, καὶ ὁ ξένος αὐτὸς ἐγενεῖν ὑποπτος εἰς τοὺς στρατιώτας. Ὄθεν ἠθέλησαν νὰ ἐμβοῦν μέσα, μὲ τὴν πρόφασιν νὰ τὸν φέρουν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀλλ' αὐτὸς, χωρὶς νὰ τρομάξῃ τὸν ἀριθμῶν των, ἐφοβήρισε νὰ θανατώσῃ τὸν πρῶτον ὅστις τολμήσῃ νὰ διαβῇ τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, καὶ, ἐπειδὴ εὕρεθῃ τις καὶ τὸ ἔκαμεν, ὁ Γάλλος τὸν ἐξάπλωσε κατὰ γῆς μὲ τὸ πιστόλιον.

— Α! Γάλλος είναι; εἶπεν ὁ Ἀρτανιάν τρίτων τὰς χεῖράς του. Καλά!

— Πῶς, καλά; εἶπεν ὁ ἄλιεύς.

— Ὅχι, ἤθελα νὰ εἰπῶ ὕστερα; ἢ γλώσσά μου ἐλάθεισεν.

— Ὑστερα, κύριε; Οἱ ἄλλοι ἐγίνεσαν μανιακοὶ ὡς λέοντες, ἐβρίψαν περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸν τουφέκια κατὰ τῆς οἰκίας, ἀλλ' ὁ Γάλλος ἐφυλάττετο ὀπίσω τοῦ τοίχου· καὶ ὁσάκις μὲν ἤθελαν νὰ ἐμβοῦν ἀπὸ τὴν θύραν, ἐτρῶγαν καὶ ἀπὸ ἑνα τουφέκιον ἀπὸ τὸν ὑπὲρκεν του, ὅστις σηματοῦσε ἀξιόλογα· ὁσάκις δὲ ἐροῦντο τὸ παράθυρον, εὕρισκαν ἐτοιμον τὸ πιστόλιον τοῦ αὐθέντου. Λογαριάσατε, ἐπτά ἐπεσαν ἕως τῶρα.

— Α! ἀνδρεῖς συμπολίτα μου! ἐφώναξεν ὁ Ἀρτανιάν, περιμένα, περιμένα· ἐρχομαι σιμά σου, καὶ τὸ διεσπασμένον ὄλον αὐτὸ τὸ σκυλολόγιον.

— Μίαν στιγμὴν, κύριε, εἶπεν ὁ Μῶγκ· περιμένα.

— Πολὺν καιρὸν;

— Ὅχι, νὰ κάμω μόνον μίαν ἐρώτησιν.

Ἐπειτα, στραφεὶς πρὸς τὸν ναύτην·

— Φίλε μου, ἠρώτησε με συγκινητικῶς τὴν ὁποίαν, ἂν καὶ κύριος κατὰ πάντα τοῦ ἐαυτοῦ του, δὲν ἔμπόρῃσε νὰ κερύει, τίος εἶναι αὐτοὶ οἱ στρατιῶται, παρακαλῶ;

— Καὶ τίος θέλεις νὰ ᾔναι, ἂν ὄχι αὐτοῦ τοῦ δαιμονισμένου τοῦ Μῶγκ;

— Δὲν ἐγίνει λοιπὸν μάχη;

— Α! ναί, μάλιστα! καὶ πρὸς τί ὄφελος; Ὁ στρατὸς τοῦ Μῶγκ ἀνακείει ὡς ἡ χιών τὸν ἀπρίλιον. Ὅλοι ἐρχονται εἰς τὸν Μῶγκ, ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται. Εἰς ὅκτω ἡμέρας, ὁ Λαμπέρτ δὲν ἔχει πλέον οὔτε πέννητα στρατιῶτας.

Ὁ ἄλιεύς διεκόπη ἀπὸ νόον καὶ σφοδρὸν πυροβολισμόν κατὰ τῆς οἰκίας, καὶ ἀπὸ κτύπον πιστολίου, ὅστις ἀνταπεκρίθη εἰς τὸν πυροβολισμόν τοῦτον, καὶ ἐβρίθη χαμαὶ τὸν τολμηρότερον τὸν ἐφορησάντων. Ἡ ὄργη τῶν στρατιωτῶν ἐκορυφώθη.

Τὸ πῦρ ἀνέβαινε πάντοτε, καὶ γλώσσα φλογὸς καὶ καπνοῦ ἐπεριστρέφετο εἰς τὴν κορυφὴν τῆς οἰκίας. Ὁ Ἀρτανιάν ἐγίνετο ἀκράτητος.

— Τί δαίμονα! εἶπε πρὸς τὸν Μῶγκ, κυττάζων αὐτὸν πλαγίως, εἶσαι στρατηγὸς καὶ ἀρίστους τοὺς στρατιῶτας σου νὰ καίουν τὰς οἰκίας καὶ νὰ δολοφονοῦν τοὺς ἀνθρώπους! Καὶ τὰ κυττάξεις αὐτὰ κρυφὰ, ζεσπώνων τὰς χεῖράς σου εἰς τὸ πῦρ τῆς πυρκαϊῆς! Τί δαίμονα! δὲν εἶσαι ἄνθρωπος!

— Ὑπομονή, κύριε, ὑπομονή, εἶπεν ὁ Μῶγκ χαμογελῶν.

— Ὑπομονή, ὑπομονή! ἐωσότου ὁ ἀνδρεῖος αὐτὸς εὐγενὴς νὰ ψηθῆ, δὲν εἶναι ἀλήθεια;

Καὶ ὁ Ἀρτανιάν ὤρμησε.

— Μείνε, κύριε, εἶπεν ἐξουσιαστικῶς ὁ Μῶγκ.

Καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν οἰκίαν. Τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην, εἰς τῶν ἀξιωματικῶν ἐπλησίασε καὶ ἐλεγεν εἰς τὸν πολιορκούμενον·

— Ἡ οἰκία καίεται, θὰ ψηθῆ εἰς μίαν ὥραν. Εἶναι ἀκόμη καιρὸς, ἔλα, θέλεις νὰ μᾶς εἰπῆς ὅ,τι γνωρίζεις διὰ τὸν στρατηγὸν Μῶγκ; τότε ἔχεις τὴν

ζωὴν σου· ἀποκρίσου, ἢ μὰ τὸν ἅγιον Πατριάρχον!... Ὁ πολιορκούμενος δὲν ἀπεκρίθη· χωρὶς ἀμφιβολίαν ἐγέμιζε τὸ πιστόλιον.

— Ἐπῆγαν νὰ ζητήσουν ἐπικουρίαν, ἠκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός· εἰς ἕν τέταρτον τῆς ὥρας, θὰ ᾔναι ἑκατὸν ἄνθρωποι ὀλόγυρα τῆς οἰκίας αὐτῆς.

— Τότε θ' ἀποκριθῶ, εἶπεν ὁ Γάλλος, ὅταν ὄλος ὁ κόσμος ἀπομακρυνθῆ· θέλω νὰ ἐβγῶ ἐλεύθερος, νὰ πηγαίνω εἰς τὸ στρατόπεδον μόνος· ἄλλως, ἐδῶ θὰ φρονεῖθῶ.

— Ὅπίσω μου εἶσαι διάβολε! ἐφώναξεν ὁ Ἀρτανιάν· ἀκούω τὴν φωνὴν τοῦ Ἄθως! Α! σκύλοι τοῦ διαβόλου!

Καὶ τὸ ξίφος τοῦ Ἀρτανιάν ἀκτινοβολήσεν ἐξωτῆς· θύκας.

Ὁ Μῶγκ τὸν ἐσταμάτησε, καὶ ἐπροχώρησεν ὁ ἴδιος· ἔπειτα, με φωνὴν κερκυνούλου·

— Αἱ! εἶπα, τί τρέχει ἐδῶ; Διγμπῦ, διατί αὐτὴ ἡ πυρκαϊά; διατί αὐταὶ αἱ φωναί;

— Ὁ στρατηγός! ἐφώναξεν ὁ Διγμπῦ, καὶ τοῦ ἐπεσε τὸ ξίφος ἀπὸ τὰς χεῖρας.

Ὁ στρατηγός! ἐπανελάθει οἱ στρατιῶται.

— Αἱ! καλὰ, καὶ με τοῦτο τί; εἶπεν ὁ Μῶγκ με φωνὴν ἤσυχον.

Ἐπειτα, σιωπῆς γενομένης·

— Ἀς ἰδοῦμεν, εἶπε, ποῖος ἀναψε τὸ πῦρ;

Οἱ στρατιῶται ἐχαμήλωσαν τὴν κεφαλήν.

— Καὶ πῶς! ἐρωτῶ, καὶ δὲν μοῦ ἀποκρίνεσθε! εἶπεν ὁ Μῶγκ. Πῶς! σὰς ἐπιπλήττω, καὶ δὲν φέρετε διόρθωσιν! Τὸ πῦρ αὐτὸ καίει ἀκόμη, νομίζω!

Παρευθὺς οἱ εἰκοσι ἀνδρες ἐτρεξάν ζητούντες ὕδριας, στάμνους, βαρέλια, σθένωντες τὴν πυρκαϊάν τέλος πάντων, με τὸν αὐτὸν ζῆλον με τὸν ὅποιον πρὸ μιᾶς στιγμῆς τὴν εἶχαν ἀνάψει. Ἀλλὰ, πρὸ παντὸς ἄλλου καὶ πρῶτος πάντων, ὁ Ἀρτανιάν ἐβάλε κλίμακα εἰς τὴν οἰκίαν φωνάζων·

— Ἄθως! εἶμαι ἐγὼ, ἐγὼ ὁ Ἀρτανιάν, μὴ με φρονεύσης, ἀγαπητέ μου φίλε!

Καὶ μετ' ὀλίγας στιγμῆς ἐσπρινγε τὸν κόμητα εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Εἰς τὸ μεταξύ τοῦτο, ὁ Γραιμῶ, φυλάττων ὄλην τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς του, κατεδάρισε τὰ ὀχυρώματα τοῦ κάτω πατώματος, καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν, ἐσταύρωσεν ἀτάραχα τοὺς βραχιόνιας ἐμπρὸς εἰς τὸ κατώφλιον. Μόνον, ὅταν ἔκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Ἀρτανιάν, ἀφῆκε κρυφτὴν ἐκπλήξσεως.

Σβεσθέντος τοῦ πυρός, ἦλθαν οἱ στρατιῶται ἐντραπαλοὶ, με τὸν Διγμπῦ ἐπι κεφαλῆς.

— Στρατηγέ, εἶπεν οὗτος, συγχώρησέ μας. Ὅ,τι ἐκάμαμεν, τὸ ἐκάμαμεν δι' ἀγάπην τῆς Ἐξοχότητός σου, διότι σ' ἐνομιζάμεν χαμένον.

— Εἶσε τρελλοί, κύριοι χαμένοι! Καὶ ἄνθρωπος καθὼς ἐγὼ χάνεται ποτέ; Καὶ δὲν μοῦ εἶναι τάχατε συγχωρημένον νὰ λείψω κατὰ τὴν ὁρεξίν μου, χωρὶς νὰ προῖδεξω κανένα; Μήπως μ' ἐκλαμβάνατε ὡς πολίτην ἀπλοῦν τῆς πόλεως; Μήπως ἄνθρωπος εὐγενῆς, φίλος μου, ζῆνος μου, πρέπει νὰ πολιορκηθῆται, νὰ κυνηγῆται, νὰ ροβερίζεται με θάνατον διότι τὸν ὑποπέσουν; καὶ τί σημαίνει αὐτὴ ἡ λέξις ὑποπέσο υν. Νὰ με πᾶρη ὁ διάβολος ἂν δὲν βάλω

νὰ τουφεκίσουν ὄσους ὁ ἀνδρεῖος αὐτὸς εὐγενὴς ἀφῆσεν ἐδῶ ζωντανούς.

— Στρατηγέ, εἶπε κλαυθμηρῶν ὁ Διγμπῦ, εἶμεθ εἰκοσιακῶ, καὶ ἰδοὺ ὀκτὼ κοιτοῦται καταγῆς.

— Δίδω τὴν ἀδειαν εἰς τὸν κύριον κόμητα τῆς φέρας νὰ στείλῃ καὶ τοὺς ἄλλους εἰκοσι νὰ κάμουν συντροφίαν τῶν ὀκτῶ, εἶπεν ὁ Μῶγκ.

Καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Ἄθωα.

— Ἀς πλησιώσωμεν εἰς τὸ στρατόπεδον, εἶπεν ὁ Μῶγκ. Κύριε Διγμπῦ, εἶσαι ὑπὸ κράτησιν ἕνα μῆνα.

— Στρατηγέ!...

— Αὐτὸ θὰ σὲ μάθῃ, κύριε, ἄλλην φορὰν νὰ ἐνεργῆς μόνον κατὰ τὰς διαταγὰς μου.

— Εἶχα τὰς διαταγὰς τοῦ τοποτηρητοῦ σου, στρατηγέ.

— Ὁ τοποτηρητής μου δὲν ἔχει παρομοίως διαταγὰς γὰρ δίδῃ, καὶ θὰ ἐμβῆ αὐτὸς ὑπὸ κράτησιν ἀντὶ σοῦ, ἂν τῶ ὄντι σὲ διέταξε νὰ κούσης τὸν εὐγενῆ τοῦτον.

Δὲν διέταξε τοῦτο, στρατηγέ, ἀλλὰ με διέταξε νὰ τὸν φέρω εἰς τὸ στρατόπεδον· ἀλλ' ὁ κύριος κόμης δὲν ἠθέλησε νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ.

Δὲν ἠθέλησα ν' ἀφήσω νὰ λαφυραγωγῆσῃ ὁ τυχὸν τὴν οἰκίαν μου, εἶπεν ὁ Ἄθως, με βλέμμα ἐμφραστικὸν πρὸς τὸν Μῶγκ.

— Καὶ ἕκαμες καλὰ. Εἰς τὸ στρατόπεδον, σὰς λέγω.

Οἱ στρατιῶται ἀπεμακρύνθησαν με τὴν κεφαλήν σκυπτήν.

— Τώρα, ἐνῶ εἶμεθα μόνον, εἶπεν ὁ Μῶγκ πρὸς τὸν Ἄθωα, εἶπέ μου, σὲ παρακαλῶ, κύριε, διατί ἐπέμενες νὰ σταθῆς ἐδῶ, καὶ ἐνῶ εἶχες τὴν λέμβον σου ...

— Σ' ἐπερίμενα, στρατηγέ, εἶπεν ὁ Ἄθως. Δὲν μοῦ εἶχες εἰπεῖ ἡ Ἐξοχότης σου νὰ σὲ ἰδῶ μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας;

Βλέμμα εὐγλωττον τοῦ Ἀρτανιάν ἐδειξεν εἰς τὸν Μῶγκ ὅτι οἱ δύο οὗτοι ἀνδρεῖοι καὶ πιστοὶ ἄνδρες δὲν ἦσαν ποσῶς συνεννοημένοι διὰ τὴν ἀρπαγὴν του. Τοῦτο τὸ ἔξευρεν ἤδη.

— Κύριε, εἶπε πρὸς τὸν Ἀρτανιάν, εἶχες κατὰ πάντα δίκαιον. Με ἀρίστους, σὲ παρακαλῶ, νὰ καλῆσω μίαν στιγμὴν κατ' ἰδίαν με τὸν κύριον κόμητα τῆς φέρας;

Ὁ Ἀρτανιάν, ὠρελούμενος ὑπὸ τὴν ἀδειαν ταύτην, ἐπῆγε νὰ χαιρετήσῃ τὸν Γραιμῶ.

Ὁ Μῶγκ ἐπαρακάλεσε τὸν Ἄθωα νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὸν κοιτῶνά του. Ὁ κοιτῶν οὗτος ἦτον γεμάτος ἀκόμη ἀπὸ καπνὸν καὶ ἐρείπια. Ὑπὲρ τὰς πενήνητα σοκάρια εἶχαν περάσει ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ καταγαλάσσει τοὺς τοίχους. Πύρον τράπεζαν, μελανοδοχεῖον καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ γραφείου. Ὁ Μῶγκ, λαθὼν κονδύλιον, ἔγραψεν ἕνα μόνον στίχον, ὑπέγραψεν, ἐδίπλωσε τὸν χάρτην, ἐσφράγισε τὴν ἐπιστολήν με τὴν σφραγίδα τοῦ δακτυλιδίου του, καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἄθωα, λέγων·

— Κύριε, φέρε, σὲ παρακαλῶ, τὴν ἐπιστολήν ταύτην εἰς τὸν βασιλέα Κάρολον τὸν Β', καὶ ἀνα-

χώρησε, αὐθωρεὶ μάλιστα, ἂν τίποτε ἐδῶ δὲν σὲ ἐμποδίζῃ.

— Καὶ τὰ βαρέλια; εἶπεν ὁ Ἄθως.

— Οἱ ἄλιεις οὔτινες μ' ἔφεραν ἐδῶ σὲ βοτῆρουν νὰ τὰ μεταφέρῃς εἰς τὸ πλοῖον. Εἰς μίαν ὥραν, ἂν ᾔναι δυνατόν, νὰ ᾔσαι ἐκτὸς τοῦ λιμένος.

— Ναί, στρατηγέ, εἶπεν ὁ Ἄθως.

— Κύριε Ἀρτανιάν! ἐφώναξεν ὁ Μῶγκ ἀπὸ τὸ παράθυρον.

Ὁ Ἀρτανιάν ἀνέβη εἰς τὰ τέσσαρα.

— Ἐναγκαλίσου τὸν φίλον σου, καὶ ἀποχαϊρετήσῃ τον, κύριε, διότι ἐπιστρέφει εἰς Ὀλλανδίαν.

— Εἰς Ὀλλανδίαν! ἐφώναξεν ὁ Ἀρτανιάν, καὶ ἐγὼ;

— Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ τὸν ἀκολουθήσης, κύριε· ἀλλὰ, σὲ παρακαλῶ, νὰ μείνης, εἶπεν ὁ Μῶγκ. Μοῦ τὸ ἀρνείσαι;

— Ὄ! ὄχι, στρατηγέ, εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σου.

Ὁ Ἀρτανιάν ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἄθωα, καὶ μόλις ἐλάβε καιρὸν νὰ τὸν ἀποχαϊρετήσῃ. Ὁ Μῶγκ τοὺς ἐπαρατήρησε ἀμφοτέρως. Ἐπειτα ἐπιστάτησεν ὁ ἴδιος εἰς τὰς ἐτοιμασίας τοῦ ταξιδίου, τὴν μεταφορὰν τῶν βαρελίων εἰς τὸ πλοῖον, τὴν ἀποβίβασιν τοῦ Ἄθως, καὶ λαμβάνων ἀπὸ τὸν βραχιόνιον τὸν Ἀρτανιάν, ὄλον ἐκθαμβῶν καὶ συγκινημένον, τὸν ἔφερε πρὸς τὴν Νιουκάστλε. Πορευόμενος δὲ, καὶ κρατῶν τὸν βραχιόνιον τοῦ Μῶγκ, ὁ Ἀρτανιάν σιγαλὰ ἐμουρμούριζε·

— Πλησιώσωμεν, πλησιώσωμεν· ἰδοὺ, μοῦ φαίνεται, ὅτι αἱ μετοχαί τῆς ἐμπορικῆς οἰκίας Πλανσιέ καὶ συντροφίας πάλιν ἀναβαίνουν!

Δ.

Ο ΜΩΓΚ ΣΚΙΑΓΡΑΦΕΙΤΑΙ.

Ὁ Ἀρτανιάν, μολοντί ἐκολοκώετο με ἐλπίδας καλητέρας εἰς τὸ μέλλον ἐπιτυχίας, δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐνοήσει καλὰ τὰ πράγματα. Σοβαρὸν θέμα σκέψεως ἦτον δι' αὐτὸν τὸ ταξιδίον ἐκεῖνο τοῦ Ἄθως εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἢ ἔνωσις τοῦ βασιλέως με τὸν Ἄθωα, καὶ ἡ παράδοξις περιπλοκή τοῦ σχεδίου του με τὸ σχέδιον τοῦ κόμητος τῆς φέρας. Τὸ καλητέρον ἦτον ν' ἀφήσῃ τὰ πράγματα νὰ τρέχουν. Ἀπερισκέφια ἐπράχθη, καὶ, μολοντί ἐπέτυχε καθὼς τὸ ὑπεσέθη, ὁ Ἀρτανιάν δὲν εἶχε κανέν ἀπὸ τὰ ὠφελήματα τῆς ἐπιτυχίας. Ἐπειδὴ ὅμως ὅλα ἦσαν χαμένα, τίποτε πλέον δὲν ἐκινδύνευεν.

Ὁ Ἀρτανιάν ἠκολούθησε τὸν Μῶγκ εἰς τὸ στρατόπεδόν του. Ἐξαισίαν ἀποτέλεσμα ἐπροξένησεν ἡ ἐπιστροφή τοῦ στρατηγοῦ, διότι ἐνομιζέτο τῶ ὄντι χαμένους. Ἀλλ' ὁ Μῶγκ, με τὸ αὐστηρὸν του πρόσωπον καὶ τὸ παγετώδες του ἐξωτερικόν, ἐφαίνετο ὅτι ἠρώτησε τοὺς ὑπερχαίροντας ἀξιωματικούς καὶ στρατιῶτας του τὴν αἰτίαν τῆς χαρῆς ταύτης. Ὅταν ὁ ἀντιστράτηγος ἦλθεν εἰς ἀπάντησίν του, καὶ τοῦ ἐφανερώσε τὴν ἀησυχίαν τοῦ στρατοῦ διὰ τὴν ἀναχώρησίν του·

— Καὶ διατί, σὲ παρακαλῶ; εἶπεν. Εἶμαι ὑπόχρεως νὰ σὰς δίδω λογαριασμόν;

λέα; Δεν τον γνωρίζω τον νέον αυτόν. Υπερασπίστην τον πατέρα, παριστάνοντα αρχήν ιεράν δι' ἐμέ, και έλαβα κλίσειν προς τον υιόν από συμπάθειαν προς την αυτόν αρχήν. Έπειτα ο πατήρ εκείνος, ένθυμείσαι πολύ καλά, ήτον εύγενής άνθρωπος και ιπποπότης καθ' όλα έντελής.

— Ω! ναί, εύγενής και αξιόλογος άνθρωπος, όστις έζησε κακήν ζωήν, άλλ' απέθανεν ώραϊότατον θάνατον.

— Αί λοιπόν! φίλτατέ μου Άρτανιάν, τούτο κατάλαβε· εις αυτόν τον βασιλέα, εις αυτόν τον εύγενή και γενναϊόν άνθρωπον, εις τον φίλον αυτόν της διανοίας μου, αν τολμώ να τό είπω, ώμωσα κατά την τελευταίαν ώραν να φυλάξω μυστικήν την παρακαταθήκην ήτις έμελλε να δοθῆ εις τον υιόν του και να τον ώρελήσει εις ώραν ανάγκης· ο νέος αυτός ήλθε να μ' εύρη· μου διηγήθη την δυστυχίαν του, χωρίς να γνωρίζη ότι ήμουν άλλο τίποτε δι' αυτόν ειμή ζωσα ένθύμησις του πατρός του· έξεπλήρωσα προς Κάρολον τον Β' ό,τι είχα ύποσχεθῆ εις Κάρολον τον Α' ιδού τό παν! Τί με μέλει τώρα αν ήναι ή δεν ήναι εύγνώμων! Εγώ τον έαυτόν μου υπηρέτησα και όχι αυτόν, απαλλαγθείς από την όποιαν είχα εύθύνην.

— Καλά τό έλεγα πάντοτε, απεκριθη ο Άρτανιάν άνασθενάζων, ότι ή αφολοκέρδεια είναι τό ώραϊότερον πράγμα του κόσμου.

— Και μήπως, φίλε μου, απεκριθη ο Άθως, δεν εύρίσκεισαι και σύ εις την αυτήν κατηγορίαν; Αν καλώς ένόησα τους λόγους σου, και σύ επίσης έκτακτός ήσαι από τας δυστυχίας του νέου τούτου· ή δε διαγωγή σου είναι ώραϊότερα από την έδικήν μου, διότι εγώ είχα χρέος να εκπληρώσω, ένω σύ δεν έχρεώσταις τό παραμικρόν εις τον υιόν του μάργου. Σύ δεν έχρεώσταις να πληρώσης εις αυτόν την τιμήν της πολυτίμου εκείνης βανίδος του αίματος, ήτις έστάξεν εις τό μέτωπόν μου από τό πήγμα της καταπίεσής του. Ελατήριον των πράξεών σου ήτον ή καρδιά μου, ή εύγενής αυτή και αγαθή καρδιά, την όποιαν σκεπάζεις με την εξωτερικήν σου άπάθειαν, ή μάλλον με την σαρκαστικήν ειρωνείαν σου· ένιδύνευες την περιουσίαν του υπηρέτου σου, την έδικήν σου ίσως, καθώς πολύ τό ύποπτεύω, αγαθόποιε φιλάργυρος, και έν τούτοις παραγνωρίζεται ή θυσία σου. Τί πειράζει! Θέλεις ν' αποδώσης εις τον Πλανσιέ τὰ χρηματά του; Τό έννοώ τούτο, φίλε μου, διότι δεν άρμόζει εις άνδρα εύγενή να δανείζεται ποτέ από τον κατώτερόν του, χωρίς να του αποδώση και κεφάλαια και τόκους. Πολύ καλά! Θα πωλήσω την κομητείαν της Φέρας αν ήναι ανάγκη, ή, αν δεν ήναι ανάγκη, κανέν άλλο μικρόν ύποστατικόν. Θα πληρώσης τον Πλανσιέ, και θα μείνη άκόμη, πιστευσέ με, αρκετός σίτος και διά τους δύο ήμας και διά τον Ραούλ εις τας αποθήκας μου. Κατ' αυτόν τον τρόπον, φίλε μου, δεν θα έχης ύποχρέωσιν εις άλλον ειμή εις τον έαυτόν σου μόνον, και, αν καλά σε γνωρίζω, δεν θα ήναι μικρά εύχαρίστησις διά σε να λέγης· α Έκαμα βασιλέα! β Δεν έχω δίκαιον;

— Άθως, Άθως, έμουρμούρισεν ο Άρτανιάν συλλογιζόμενος, σου τό είπα μίαν φοράν, όταν σ' ήθ' διδάξης, θα έλθω εις την διδασχίαν σου· όταν σύ μου είπης ότι υπάρχει κόλασις, θα φοβηθώ τον κλαυθμόν και τον βρυγμόν των οδόντων. Είσαι καλύτερος απ' έμέ, ή μάλλον καλύτερος από τον κόσμον όλον, και μίαν μόνην αξίαν γνωρίζω εις τον έαυτόν μου, ότι δεν είμαι καθόλου ζηλότυπος. Εκτός αυτού του έλαττώματος, ο Θεός να με καταδικάση, καθώς λέγουν οι Άγγλοι, έχω όλα τὰ άλλα.

— Δεν γνωρίζω άνθρωπον εις τον κόσμον αξιζόντα όσον ο Άρτανιάν, απεκριθη ο Άθως· άλλ' ιδού εφθάσαμεν σιγά σιγά εις την οικίαν όπου κατοικώ· θέλεις να έλθης επάνω, φίλε μου;

— Καλέ, εδώ είναι τό ξενοδοχείον του Έλμφρέϊου Κέρματος νομίζω, είπεν ο Άρτανιάν.

— Ομολογώ, φίλε μου, ότι και τούτο συντέλεσεν ολίγον εις την έλογήν μου. Αγαπώ τας παλαιάς γνωριμίας, αγαπώ να καθώμαι εις την θέσιν αυτήν, όπου ήλθα και έπεσα κατακοπιασμένος, κατακυριευμένος από απελπισίαν, όταν επέστρεψες την 31 Ιανουαρίου τό έσπερας.

— Άρσού ανεκάλυφα την κατοικίαν του προσωποπιδοφόρου δημίου; Και, τρομερά ήτον ή ήμέρα εκείνη!

— Ελα λοιπόν, τον διέκοψεν ο Άθως.

Εμβήκαν εις την άλλοτε κοινήν αίθουσαν. Τό ξενοδοχείον έν γένει, και ή κοινή αυτή αίθουσα ιδίως, έλαβαν έκτοτε μεγάλας μεταβολάς· ο παλιός των ξενοδόχος, πλουτήσας αρκετά διά ξενοδόχον, έπαυσε να εργάζεται, και έκαμα την αίθουσαν ταύτην αποθήκην αποικιακών προϊόντων. Τά λοιπά μέρη της οικίας τὰ έννοικιάζεν όμοῦ με τὰ έπιπλα εις τους ξένους.

Με συγκίνησιν άνέκραςτον είδε πάλιν ο Άρτανιάν τὰ σκεῦα όλα του δωματίου τούτου του κάτω πατώματος· τὰ σανιδώματα, τους τάπητας, ως και τον γεωγραφικόν εκείνον χάρτην, τον όποιον ο Πάρθος έσπούδαζε με τόσην αγάπην όσάκις δεν είχεν άλλην εργασία.

— Είναι ένδεκα έτα, ερώναζεν ο Άρτανιάν· ω! διάβολε! λέγω και είναι αϊόν ολόκληρος.

— Και εγώ λέγω και είναι μία μόνη ήμέρα, είπεν Άθως. Βλέπεις πόσην χαράν αισθάνομαι, φίλε μου, συλλογιζόμενος ότι σε έχω εδώ, ότι σφίγγω την χείρά σου, ότι ήμπορώ να φιύω μικράν και τό ζήφος και την μάχαιραν, ότι ήμπορώ να εγγίξω χωρίς δυσπιστίαν την φίλην αυτήν του Ισπανικού κρασιού. Ω! την χαράν ταύτην, με την αλήθειαν, δεν ήμπορώ να σου την εκφράσω, εκτός αν οι δύο φίλοι μας ήσαν εκεί, εις τας δύο της τραπέζης ταύτης γωνίας, και ο Ραούλ· ο αγαπητός μου Ραούλ, εις τό κατώφλιον, να μάς κυττάξη με τους μεγάλους και λαμπρούς και γλυκυτάτους οφθαλμούς του!

— Ναί, ναί, είπεν ο Άρτανιάν συγκινηθείς εις άκρον, είναι αλήθεια. Εγκρίνω πρό πάντων τό πρώτον τούτο μέρος του στοχασμού σου· είναι γλυκά τὰ γέλια εκεί όπου με τόσον εύλογον αίτιον έτρομάξαμεν, συλλογιζόμενοι ότι από στιγμήν εις στιγμήν ο Μορδάουντ ήδύνατο να έμφανισθῆ εις την κορυφήν της κλίμακος.

Την στιγμήν ταύτην ή θύρα άνοιξε, και ο Άρτανιάν, αν και άνδρειος, δεν ήμπόρεσε να κρύψη μικρόν αισθημα φρίκης.

Ο Άθως τό ένόησε και έχαμογέλασεν.

— Είναι ο ξενοδόχος μας, είπε, και μου φέρει ίσως επιστολήν.

— Ναί, μυλόρδ, είπεν ο ξενοδόχος, φέρω τῶ όντι επιστολήν προς την Εξοχότητά σου.

— Ευχαριστώ, είπεν ο Άθως λαμβάνων την επιστολήν χωρίς να την κυττάξη. Είπέ μου, αγαπητέ ξενοδόχε, δεν γνωρίζεις τον κύριον εδώ;

Ο γέρον, ύψώσας την κεφαλήν, εκύτταξε προσεκτικώς τον Άρτανιάν.

— Όχι, είπεν.

— Είναι, είπεν ο Άθως, εις των φίλων εκείνων, περι των όποιων σου ώμίλησα, και εκάθησεν εδώ μαζί μου πρό ένδεκα έτών!

— Ω! είπεν ο γέρον, εκάθησεν εδώ τόσοι ξένοι!

— Άλλ' ήμεις ήμεθα εδώ την 30 Ιανουαρίου 1641, έπρόσθεσεν ο Άθως νομίζων ότι ήρέθιζε διά της διασαφήσεως ταύτης την όκνηράν του ξενοδόχου μνήμην.

— Πιθανόν, απεκριθη χαμογελών ο ξενοδόχος, άλλ' είναι τόσος πολὺς καιρός!

Εχαιρέτησε και έξήλθεν.

— Ευχαριστώ, είπεν ο Άρτανιάν. Ανδραγάθησε όσον θέλεις, κατόρθωσε μεταβολάς πολιτικάς, πάσχισε να εγγαράξης τό όνομά σου εις τό μάρμαρον ή εις τον χαλκόν, με ζήφην ισχυρά! Υπάρχει τι απειθέστερον, σκληρότερον, έπιλησμονέστερον του σιδήρου, του χαλκού και του μαρμαρόν, και τούτο είναι τό γηραιόν κρανίον ξενοδόχου πλουτήσαντος από τό έπάγγελμά του· δεν με γνωρίζεις πλέον! Πολύ καλά! Εγώ, με την αλήθειαν, θα τον εγνωρίζω.

Ο Άθως, χαμογελών, απεσφράγισε την επιστολήν.

— Α! είπεν, επιστολή του Παρβύ.

— Ω! είπεν ο Άρτανιάν, άνάγνωσε, φίλε μου, άνάγνωσε, κάτι νέον θα περιέχη αναμφιβόλως.

Ο Άθως έσσεισε την κεφαλήν και ανέγνωσε·

» Κύριε κόμη,

α Ο βασιλεύς έλυπήθη πολύ διότι δεν σε είδε » σήμερα πλησίον Του εις την είσοδόν Του· ή Μεγαλειότης Του μ' έπισπορτίζει να σου τό γράψω, » και να την ανακαλέσω εις την μνήμην σου. Η Μεγαλειότης Του περιμένει την Εξοχότητά σου » απόψε, εις τό παλάτιον του Αγίου Ιακώβου, με » ταξῦ της έννάτης και της ένδεκάτης ώρας. »

α Μένω με σέβας, κύριε κόμη, της Εξοχότητάς σου,

» ταπεινότατος και εύπειθέστατος θεράπων

» PARRY »

— Τό βλέπεις, φίλτατέ μου Άρτανιάν, είπεν ο Άθως, δεν πρέπει ποτέ ν' απελπιζώμεθα περι της καρδιάς των βασιλέων.

— Μην απελπίζεσαι, έχεις δίκαιον, απεκριθη ο Άρτανιάν.

— Ω! αγαπητέ, αγαπητότατε φίλε, είπεν ο Άθως, την ρυθδέρκειαν του όποιου δεν διέφυγεν ή ανεπαίσθητος πικρία του Άρτανιάν, ζητώ συγγνώμη (Φυλλάδιον 3½ τόμ. Β')

μην. Επειράξα λοιπόν, χωρίς να τό θέλω, τον καλύτερόν μου σύντροφον;

— Είσαι τρελλός, Άθως, και απόδειξις είναι ότι θα σε συνοδεύσω ο ίδιος εις τό παλάτιον, έως την θύραν, έννοείται· αυτό θα με διασκεδάση.

— Θα έμβης μαζί μου, φίλε μου· θα είπω εις την Μεγαλειότητά Του...

— Ελα δά! απεκριθη ο Άρτανιάν με αληθινήν και καθαράν από παν άλλο αισθημα ύπερηφάνειαν, αν ύπάρχη πράγμα χειρότερον παρά τό να γίνεται κανείς επαίτης ο ίδιος, είναι τό να γίνεται επαίτης δι' άλλου. Ελα, ας πηγαίνωμεν, φίλε μου· ο περιπατος είναι θαυμάσιος· θέλω, εις τον δρόμον, να σου δείξω την οικίαν του κυρίου Μώγκ, όστις μ' έβίασε να κατοικήσω μαζί του. Ωραία οικία με την αλήθειαν! Ο στρατηγός της Άγγλίας έχει περισσότερα ώφεληματα παρά τον στρατάρχην της Γαλλίας, ήξέυρεις!

Ο Άθως τον ήκολούθησε χωρίς ν' αποκριθῆ, περιλυπος διά την προσποιητήν του Άρτανιάν φαιδρότητα.

Χαρά μεγάλη έβασίλευεν εις όλην την πόλιν· οι δύο φίλοι έσπρόχνοντο πάσαν στιγμήν από λαόν ένθουσιώντα και παράφορον, βιάζοντα αυτούς να κράζουν· Ζήτω ο αγαθός βασιλεύς Κάρολος! Και ο μεν Άρτανιάν απεκρινετο μεμψιμοιρών, ο δε Άθως χαμογελών. Εφθασαν ούτως έως την οικίαν του Μώγκ, από την όποιαν, ως είπαμεν, έπρεπε να περάσουν πηγαίνοντες εις τό παλάτιον του Αγίου Ιακώβου.

Ο Άθως και ο Άρτανιάν ολίγον έλάλουν καθ' οδόν, διά τούτο κυρίως διότι είχαν πολλά πράγματα αναμφιβόλως να είποῦν αν έλάλουν. Ο Άθως ένόμιζεν ότι, λαλών, θα έφαινετο ότι έδειχνε χαράν, και ή χαρά αυτή ήδύνατο να πειράξη τον Άρτανιάν.

Ο Άρτανιάν δε πάλιν έφοβείτο μήπως, λαλών, δείξη εις τους λόγους του πικρίαν στενοχωρούσαν τον Άθωνα. Παράδοξος σιωπῆς άμιλλα μεταξύ της εύχαριστήσεως και της δυσαρρεσκείας! Ο Άρτανιάν υπεχώρησε πρώτος εις τον γαργαλισμόν τον όποιου ήσθάνετο καθ' εξιν εις την άκραν της γλώσσης του.

— ένθυμείσαι, Άθως, είπε, την περικοπήν εκείνην των απομνημονευμάτων του Δωμπινιέ, όπου ο πιστός ούτος υπηρέτης, Γάσκων ως εγώ, πτωχός ως εγώ, και, εκόντυνα να είπω, άνδρειος ως εγώ, διηγείται τας φιλαργυρίας Ερρίκου του Δ'. Ο πατήρ μου έλεγε πάντοτε, ένθυμούμαι, ότι ο κύριος Δωμπινιέ ήτον ψεύστης. Άλλ' έν τούτοις, παρατήρησε πως όλοι οι καταγόμενοι από τον μέγαν Ερρίκον πρίγκιπες μιμούνται τον πρόγονόν των.

— Ελα, ελα, Άρτανιάν, είπεν ο Άθως, οι βασιλείς της Γαλλίας φιλάργυροι· Είσαι τρελλός, φίλε μου.

— Ω! δεν όμολογείς ποτέ τὰ έλαττώματα των άλλων, σύ όστις είσαι ή αυτοεντέλεια. Άλλά, πραγματικώς, Ερρίκος ο Δ', ήτον φιλάργυρος· Λουδοβίκος ο ΙΓ', ο υίός του, φιλάργυρος επίσης· τούτο τό γνωρίζομεν και ήμεις ολίγον, δεν είναι αλήθεια; Ο Γαστών δά, είχε καθ' ύπερβολήν τό έλάττωμα τούτο, και διά τούτο τον έμίσησαν όλοι οι περι αυτόν. Η Ερρίκετα, ή καύμενη! είχε δίκαιον να φ-

λαργυρεύεται, αφού ήρχετο ήμέρα και δεν είχε ψωμίον να φάγη, ήρχετο χρόνος και δεν είχε ξύλα να κούση και το παράδειγμα της έδωκεν εις τον υιον της, Κάρολον τον Β', έγγονον του μεγάλου Εβρίκου του Δ', φιλάργυρον ως την μητέρα του και ως τον πάπον του. Τι λέγεις; Διηγήθη καλὰ την γενεαλογίαν των φιλαργύρων;

— Άρτανιάν, φίλε μου, ανέκραξεν ο Άθως, είσαι πολύ σκληρός προς την γενεάν ταύτην των άστων των λεγομένων Βουρβωνων.

— Καί εξέχασα το καλήτερον! ... τον άλλον έγγονον του Βεαρνίτου, Λουδοβίκον τον ΙΔ', τον ποτε κύριόν μου. Ελπίζω όμως ότι αυτός δά θα ήναι φιλάργυρος, αφού δεν ήθέλησε να δανείση εν εκατομμύριον εις τον αδελφόν του Κάρολον! Άς ήναι! Βλέπω ότι σε δυσαρεστῶ. Ίδου κατ'ετυχίαν εσθάσαμεν εις την οικίαν μου, ή μάλλον εις την οικίαν του φίλου μου κυρίου Μώγκ.

— Φιλτάτα Άρτανιάν, δεν με δυσαρεστεις, αλλά με λυπεεις είναι σκληρόν τῷ ὄντι να βλέπη κανείς άνθρωπον άξιον ως σε, μακράν της θέσεως ήτις άρμόζει εις τας εκδουλεύσεις του· φρονῶ ότι τ' ὄνομά σου, αγαπητέ φίλε, είναι λαμπρόν ως τὰ ὠραία τερα ὀνόματα των πολεμικῶν και πολιτικῶν ανδρων. Είπέ μου αν οι Λουβν, οι Βελλεγράδ και οι Βασσομπιέρ ήσαν ως ήμεις άξιοι του πλούτου και των τιμῶν. Ηχεις δίκαιον, εκατοντάκις δίκαιον, φίλε μου.

Ο Άρτανιάν ανεστέναξε, καί, προπορευόμενος του φίλου του υπό τὸ πρόθυρον της οικίας του Μώγκ, κειμένης εις την άκρην του άστεως, ειπε·

— Με συγχωρεϊς ν'άρησω εἰδὼ τὸ πουγγίον μου· διότι, αν, εις τον πολὺν ὄχλον, οι επιδέξιοι αυτοι του Λουδίνου κλέπται, οἴτινες είναι και εις τους Παρισίους· αυτούς περιώνυμοι, μὴ κλέψουν τὰ λείψανα των πτωχῶν μου σκούδων, δεν θα ήμπορέσω πλέον να επιστρέψω εις την Γαλλιαν. Ευχαριστημένος λοιπόν ανεχώρησα από την Γαλλιαν, και πλήρης χάρις επιστρέφω, διότι ὅλαί αι παλαιαί μου προλήψεις κατὰ της Άγγλιας μου επανήλθαν, συνωδευμένοι από πολλὰς άλλας.

Ο Άθως δεν απεκριθη ποσῶς.

— Το λοιπόν, φίλε μου, ειπεν ο Άρτανιάν, μίαν στιγμήν πρόσμενέ με, και έρχομαι εὐθύς. Ηξέρω ότι βιάζεσαι πολύ να παραινης να λάβης τὰς ἀμοιβάς σου, αλλά πιστευσε με, δεν βιάζομαι και εγὼ ολιγώτερον να χωρῶ δια τὴν χαρὰν σου ... αν και μακρόθεν ... Περιμένέ με.

Και ο Άρτανιάν εδιδάβαιεν ἤδη τὸ πρόθυρον, όταν ανθρωπὸς τις, θέλεις υπηρέτης, θέλεις στρατιώτης, εκτελῶν εις την οικίαν του Μώγκ καθήκοντα θυρωροῦ και φύλακος, εσταμάτησε τον ὑπολοχαγόν μας και του ειπεν άγγλιστί·

— Με συγχωρεϊς, μυλόρδ Άρτανιάν!

— Αἰ λοιπόν! απεκριθη, τί είναι; Μήπως και ο στρατηγὸς ακόμη, με προσκαλεϊ να φύγω; ... αυτό λείπει ακόμη, να με διώξη και αυτός!

Οι λόγοι οὔτοι, λεχθέντες γαλλιστί, δεν εκίνησαν παντάπασι τον άνθρωπον προς τον ὅποιον απευθύνοντο, λαλοῦντα μόνον την άγγλικήν, ανακωμηνήν με την τραχυτέραν σκωτικὴν γλῶσσαν. Ἄλλ' ο Άθως

ελυπήθη κατάκαρδα, διότι ο Άρτανιάν του εφάνη ὅτι άρχιζε να ἔχη δίκαιον.

Ο Άγγλος εδίδειξεν επιστολήν εις τον Άρτανιάν.

— From the general, ειπε.

— Πολύ καλὰ είναι ή άρσις μου, απεκριθη ο Άρτανιάν. Να την αναγνώσω, Άθως;

— Πρέπει ν' απατάσαι, ειπεν, ο Άθως ή δεν γνωρίζω πλέον τιμῶν ανθρώπων εις την γῆν, εκτός σου και εμου.

Ο Άρτανιάν εσήκωσε τὸν ὤμους και απεσπράγισε την επιστολήν, ενῶ ο Άγγλος, απαθής ὅλος, επλησίαζεν εις αυτόν φανάριον μέγα και του εφεγγε ν' αναγνώσῃ.

— Αἰ λοιπόν! τί έχεις; ειπεν ο Άθως, βλέπων αλλοιωμένον τὸ πρόσωπον του αναγνώστου.

— Λάβε, ανάγνωσε ο ἴδιος, ειπεν ο ὑπολοχαγός. Ο Άθως έλαβε την επιστολήν και ανέγνωσε·

— α Κύριε Άρτανιάν, ο βασιλεὺς ελυπήθη με-
γαλῶς διότι δεν παρευρέθη εις τον ναόν του
Αγίου Παύλου με την βασιλικὴν συνοδίαν. Η Με-
γαλειότης Του ειπεν ότι εσφαλες προς Αυτήν,
καθὼς σφάλλεις και προς ἐμέ, αγαπητέ μου λο-
χαγέ. Προς διορθωσιν του πράγματος, εν μόνον
μέσον ὑπάρχει. Η Μεγαλειότης Του με περιμένει
την εννάτην ὥραν εις τὸ παλάτιον του Αγίου
Ίακώβου· θέλεις να παρευρεθῆς ἐκεἰ συγχρόνως;
Η Μεγαλειότης Του προσδιορίζει την ὥραν ταύτην
εις την άκρόασίν σου.

Η επιστολή ήτον του Μώγκ. (Ακολουθεϊ).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ της τύχης των Ἀθηναίων και των εν αυταῖς μνημείων ἐπὶ Ῥωμαίων και κατὰ τον μεγαλειῶνα. Κατὰ τον Συνταγματάρχην Δήμεν.

Ἐκ του Ἀγγλικῶ ὑπὸ I. Καρτσούττα.

Τὸ σέβας ὅπερ ή πολιτικὴ ἀρετὴ και πολεμικὴ δόξα εἶχον παύσει να περιβάλλωσι τὰς Ἀθήνας, ο αρχαίος κόσμος εξακολουθεῖ ετι να τὸ πληρόνη εις την μνήμην της προτέρας ευκλείας της, αναλογιζόμενος ὅτι ή πόλις αὕτη ἀπὸ του εν Μαρθῶνι τροπικίου κατέστη εν Ἑλλάδι τὸ μέγα των τεχνῶν και της ἐπιστήμης ταμείον, και πεπτωκυια ήν ετι τὸ σχολεῖον των ἀρίστων πάσης τέχνης δημιουργῶν, ἔθθα ἀπηντῶντο ἀθροῖα τὰ κάλλιστα της αρχιτεκτονικῆς, γλυπτικῆς και ζωγραφικῆς προϊόντα.

Ἄλλ' εἰς ὅλων των περίξ ἔθνων εις τους Ῥωμαίους τὸ αἶσθημα τοῦτο ἐπενήργησε μέγιστα ισχυρῶς. Οὔτοι μετὰ την ἄλωσιν της Κορίνθου και Καρχηδόνας κατελήθησαν ἀπὸ ἀληθινὸν πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς Μούσας και την τέχνην ἔρωτα, εἰς οὐ προήλθεν ὅτι ἐκ της ἐποχῆς ταύτης προσνηχθησαν ἀεὶ πρὸς τὰς Ἀθήνας ὅπως υιοὶ πρὸς μητέρα, πρῶτος και εὐγνωμόνως, αἰσθημάτων των ὁποίων δεν ὑπῆρξε παντάπασι ξένη οὐδ' αὕτη του Σύλλα ή σιδηρόκαμπος καρδιά. Μολανόντι δὲ ο μὲν Ιούλιος Καίσαρ εἶχε κατὰ των Ἀθηναίων ἀφορμὴν παραπόνων ὅτι προ-
είλοντο την φαρσίαν του Πομπηίου, ο Αντώνιος δὲ,

ὅτι ἠσπασθησαν τὸ κόμμα των περὶ τον Βρούτον και Κάσιον, ο Αὐγουστος δὲ, ὅτι τὸ του Αντωνίου, ὅμως αἱ Ἀθηναῖοι εἶδαν πολλὰς και περιφανεῖς χάριτας και ἀπὸ τους τρεῖς τούτους κραταίους Ῥωμαίους. Γνωρίζομεν ὅτι ο Ιούλιος Καίσαρ ἐπρόσφερεν εις τον δῆμον χορηγίαν χρημάτων, χρησιμεύσασαν εις οικοδομησιν ἐνὸς των μέχρι τουδε σωζομένων μνημείων. Ο Αντώνιος ἐκλεξε τὰς Ἀθήνας τόπον διατριβῆς κατὰ τὰς συγνάς εν τῇ ανατολῇ ἀποδημίας του, ὅτε και κολακεύων τους Ἀθηναίους ἐπετίθευε να ρυθμιζῃ τον ἑαυτου βίον πρὸς τους τρόπους και την διαίταν την Ἀττικὴν, τὸ δὲ κυριώτερον, ἔδωκεν αυτοῖς να νέμονται τὰς νήσους Αἴγι-
ναν, Κέα, Ἰκον και Πεπάρθον. Ο Αὐγουστος τῇ ἀληθείᾳ ἀπέδειξεν ὀλίγον εις τους Ἀθηναίους την δυσμείαν του, ὅτι παρέσχον συνδρομὴν τῷ ἀντι-
πάφῳ αὐτου, ἀφελὼν αυτοῖς την Αἴγιαν, τὸ δῶρον του Αντωνίου, ὡς και την εν Κυβόια Ἑστέριαν. Ἄλλ' ή επικρατετέρα του Αὐγουστου συμπάθεια πρὸς τὰς Ἀθήνας γίνεται ἡ δὴ ἔκ τε της ἀδείας του να ἔχωσιν ὅλας τὰς άλλας προσφοράς του Αντωνίου, ἐκ της χρηματικῆς χορηγίας ήτις προστεθεισα εις την προ-
τέραν του Ιουλίου Καίσαρος ἐχρησίμωσεν εις κτίσιν του Προπυλαίου της Ἀγορᾶς, και προσέτι ἐκ του θεσπίσματος ἐκείνου, δι' οὐ ἀπηγόρευεν εις τὸ εἶπῃ τὸ δικαίωμα της εν Ἀθήναις πολιτογραφίσεως να ήναι, ὡς ἐγένετο, ὠνητὸν χρημάτων, δείξας με-
τουτο ο Αὐγουστος ὅτι ἐσέβετο τὸ ἀρχαίον ἀξίωμα και ὄνομα της πόλεως ὑπὲρ ὅσον αυτοὶ του καιροῦ ἐκείνου οἱ Ἀθηναῖοι.

Ο Γερμανικὸς εἰσελθὼν εις την πόλιν χωρὶς τὰ παράσημα του βαθυῦ του, και ὑφ' ἐνὸς μόνου φα-
εδούχου συνοδευόμενος, εἰδειξε τὸ πρὸς τὰς Ἀθήνας σέβας του.

Οι αυτοκράτορες Ἀδριανὸς και Σεπτίμιος Σεβῆρος ἐπεσκέφθησαν τὰς Ἀθήνας και πρὶν ετι βασιλεύ-
σωσιν ἐμυήθησαν ὁ ἀμφοτέροι τὰ εν Ἐλευσίνι μυ-
στήρια, ὅπως και ο Μάρκος Αὐρήλιος, ὅτε, μετὰ τον Μαρκομαννικὸν πόλεμον ἦλθεν εις Ἀθήνας. Ο Ἀδριανὸς μέγιστα ήτο και ἐπόνυμος Ἄρχων Ἀθηναίων, και διεχειράσατο δύο ετι εν αὐταῖς.

Η ἱστορία δεν ἔχει παράδειγμα πόλεως άλλης ήτις, μετὰ την ἀπώλειαν της πολιτικῆς της σημα-
σίας, διετέλεσεν ἐπὶ τοσοῦτον ετι χρόνον τιμωμένη και εὐδαιμονοῦσα. Οὐδ' αὕτη ή πρὸς τὸ ἀρχαίον ἀξίωμα της πεπτωκυίας Ῥώμης λατρεία των ἔθνων δύναται ν' ἀντιπαρὰβληθῇ πρὸς ὅσας τιμὰς ἀπῆλ-
σαν αἱ Ἀθηναῖοι εις διάστημα πέντε αἰῶνων παρ' ἀπάν-
των των λαῶν ὅπου αν εἶχεν εισδύσει τὸ φῶς και ή φήμη του ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Τεμῆριον του λεγομένου είναι ὅτι τὰ ἐπιφανέστατα των μνη-
μείων, ὅσα μετὰ την στέτησιν της θαλασσοκρατίας ἠγέρθησαν εν Ἀθήναις, ὅλα ήσαν δαπάνη και φιλο-
τιμίαι ξένων δυναστῶν.

Πρῶτος τοιαύτης φιλοτιμίας ἔδωκε παράδειγμα ο βασιλεὺς της Αἰγύπτου, Πτολεμαῖος ο Φιλάδελφος, οἰκοδομήσας εὐρύχωρον και μεγαλοπρεπὲς Γυμνά-
σιον παρὰ τον ναόν του Θεσέως. Εξήκοντα μετὰ τοῦτο ετι, καθ' ἂν χρόνον οἱ Ἀθηναῖοι ήσαν σύμ-
μαχοι των Ῥωμαίων, των Ροδίων και του Ἀττάλου

πρῶτου βασιλέως της Περγάμου, ο Ἄτταλος ἐπιδη-
μάσας εις Ἀθήνας ἀνέθηκεν εν τῇ ἀκροπόλει ἀναθή-
ματὰ τινα γλυπτικῆς τέχνης. Ἰπ' εὐγνωμοσύνης πρὸς τους δύο τούτους εὐεργέτας της πόλεως οἱ Ἀθηναῖοι τὰς δύο νέας φιλὰς, αἵτινες προσετέθησαν πρῶτον ταῖς λοιπαῖς δέκα ὅτε Δημήτριος ο Πολιορκητής ἠλευθέρωσε τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τον Κασσανδρον, ὀνομασθεισαι ἀπ' αὐτου και του πατροῦ Αντιγόνου Αντιγονίς και Δημητριάς, μετωνόμασαν τότε Ἀτ-
ταλίδαι και Πτολεμαίδαι.

Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον Ἀντίοχος ο Ἐπιφανής, βασιλεὺς της Συρίας, ἀνέλαθε να συντελέσῃ ἔργον ὅπερ εις την ἀκμὴν της δυνάμεως και του πλούτου αὐτης ή πόλις ἀπελείσθη ὅτι θέλει φέρει εις πέρας, και τὸ ὅποιον τελειωθὲν ὑπερέβαιεν ὅλα τ' άλλα μνημεῖα της πόλεως εις μέγεθος και δαπάνην. Τὸ ἔργον τοῦτο ήν ο ναὸς του διὸς του Ὀλυμπίου, οὔτινος τὰ πρῶτα θέμεθλα ἔβαλε, 360 ετη πρότερον, ο Πεισίστρατος· ἀποθανόντος δὲ του Ἀντιόχου ή οἰκοδομὴ διεκόπη, και ἐπανελήθη επειτ' ἀπὸ πολὺ δια κοινῶν ἐράνων των συμμάχων τῷ Αὐγουστῷ βασιλεῶν και πόλεων, συνετελέσθη δὲ μόνον ὑπὸ του αυτοκράτορος Ἀδριανου.

Μετὰ την ὑπὸ Σύλλα ἄλωσιν των Ἀθηναίων Ἀριο-
βαζάνης ο δεύτερος, βασιλεὺς της Καπαδοκίας, ἐπε-
χείρησε να ἐπισκευάσῃ τὸ ὠδεῖον του Περικλέους, βλαφθὲν κατὰ μέρος εν καιρῷ της πολιουρίας. Ἄλλ' ο μεγαλοπρεπέστατος ἀπὸ τους εὐεργέτας των Ἀθηναίων, ὑπῆρξεν ο Αὐτοκράτωρ Ἀδριανός. Ὁχι μόνον, ὡς ἤδη εἴπομεν, ἐπετέλεσεν οὔτος τὸ Ὀλυμπεῖον, αλλά κατηγγάισε την πόλιν πολλὰς και άλλαις οἰκοδο-
μαῖς, εν αἷς ήσαν και δύο ναοὶ, στοὰ ἔχουσα αἰθού-
σας λαμπροτάτας, βιβλιοθήκη και γυμνάσιον. Χωρὶς δὲ τούτων ἀνήρτητο προσέτι εις ἑαυτὸν τον δῆμον και με συγνάς χρημάτων ἐπιδόσεις και ἐτήσιον σίτου διανομὴν, και ἐχάρισεν εις αὐτὸν ὀλόκληρον την νήσον Κεφαλληνίαν.

Περὶ τους καιροὺς τούτους και πολλοὶ πλούσιοι ἰδιῶται, ξένοι τε και ἄσποὶ, ἀντιφιλοτιμούμενοι πρὸς τους ἀρχαίους ἐκείνους πολίτας, εις οὓς ή πόλις ὄφειλε πολλὰ των ὑποδεεσέων οἰκοδομημάτων της, ἠμιλλῶντο να κατακοσμήσι τὰς Ἀθήνας με παντο-
δαπὰ τοιαῦτα μνημεῖα ἰδίαις δαπάναις.

Οὔτω, λόγου χάριν, Ἀνδρόνικος ο ἐκ Κύρρου ἔκτισε τὸ εν τῇ ἀγορᾷ ὠρολόγιον, τὸ και νῦν σωζό-
μενον. Ο Ἀγρίππας ὠκοδόμησε θέατρον. Πρῶθως δὲ ο Ἀττικὸς κατέστησεν ἑαυτὸν ἐφάμιλλον των αυτοκρατόρων κατακαλύπτων τὸ στάδιον με λίθον πεντελικόν, και κτιζων τὸ ὠδεῖον, οὔτινος τὰ ἐρεί-
πια φαίνονται κατὰ την νοτιοδυτικὴν πλευρὰν της ἀκροπόλεως.

Πλούσιοι με τον ἐπισεσωρευμένον κόσμον και τὰ καλλιτεχνήματα ὀκτώ ή δέκα αἰῶνων, ήσαν αἱ Ἀθη-
ναι ἐπὶ των Ἀντωνίων ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε λαμ-
πραῖ. Ἐν' ἀληθῆς ὅτι ή παραθαλασσία πόλις, ἴση τὸ μέγεθος με τὰς Ἀθήνας, και μέγα ἐπὶ της ἀκμῆς της Ἑλλάδος ἐμπορεῖον (1) εἶχεν ἤδη συσταλῆ εις

(1) Ἐμπόριον γὰρ εν μέσῳ της Ἑλλάδος τον Παιρικῶν κατεστήσατο [ή πόλις] τοιαύτην ὑπερβολὴν ἔχον, ὥστε ἄ

ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἣν ἀριστα κατεῖχον, ὑφ' ὅλας τῆς τὰς ἐπόψεως, καὶ ἀνατεμόντες αὐτὴν μέχρι τῶν ἑλαχίστων αὐτῆς μερῶν καὶ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι, διὰ τῶν ἀγῶνων αὐτῶν ἡ ἑλληνικὴ εἶναι ἡ μόνη γλῶσσα, ἡ κατὰ βάθος καὶ φιλοσοφικῶς ἐρευνηθεῖσα, ἡ μόνη ἣτις ἔχει γραμματικὴν. Ἀλλὰ τὸ πλούσιον τοῦτο ὑλικὸν ἦτον ἀνάγκη νὰ συναρμολογηθῆ εὐρύθμως, ἐκ τῶν μερικῶν διδομένων νὰ ἐξαχθῶσι τὰ γενικὰ συμπεράσματα, καὶ ἡ τέχνη νὰ ἀναχθῆ εἰς ἐπιστήμην. Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ πρόβλημα καὶ τὸ κατόρθωμα τῶν γερμανικῶν φιλολόγων. Ἐπ' αὐτῶν τὰ ἔργα ὠφελομένη νὰ βραδύωμεν, ἀν ἠθέλωμεν, ὡς ἦτον ἀφεικτος ἀνάγκη ἡμῶν, ν' ἀποκτήσωμεν τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλῶσσης γραμματικὴν πλήρη, εὐμέθοδον καὶ φιλοσοφικὴν. Ἐπρεπε δὲ, οὐχὶ ν' ἀποκτήσωμεν τὰς τῶν Γερμανῶν γραμματικὰς δι' ἀπλῶν μεταφράσεων, ἀλλὰ νὰ τὰς μετασκευάσωμεν κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἔποψιν τῆς ἡμετέρας νεολαίας, μὴ λησμονοῦντες ὅτι ἄλλως σπουδάζει τις τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, ἔστω καὶ μεταβεβλημένην καὶ ἄλλως ὁ ξένος τὴν ξένην.

Τοῦτο ἐπραξεν ὁ Κ. Γεννάδιος, τοῦτο ὁ Κ. Ἀσιώπιος, τοῦτο καὶ ὁ Κ. Παμπούκης διὰ τῆς παρούσης Γραμματικῆς. Καὶ διὰ τοῦτο μὴ μεμψιμοιρῶμεν καὶ μὴ ὀργιζώμεθα, ὡς εἶδομεν μίαν τῶν ἐφημερίδων πράττουσαν. Ἡ μὲν κυβέρνησις ἃς ἐκλέξεῖ ὁποῖαν δήποτε γραμματικὴν θέλει, καὶ ἃς ἐπιβάλλῃ αὐτὴν ὡς βιβλίον διατακτικὸν εἰς τὰ σχολεῖα ὅσα μισθοδοτεῖ. Ἀλλ' ἃς εἶναι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι ἐλεύθεροι νὰ συνεισφέρωσιν ἕκαστος τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς γραμματικῆς τέχνης. Ὁ Κ. Παμπούκης, ἀν καὶ μετροφορῶν ὁμολογῶν ὅτι δὲν παρήγαγεν ἔργον τέλειον (καὶ ποῦ ὑπάρχει τὸ τέλειον;) καὶ ὁ στερούμενος διωφθῶν βοθημάτων, συντάξεν ὅμως γραμματικὴν λίαν εὐμέθοδον, ἀποφυγῶν μὲν πᾶσαν περιττολογίαν, ἀλλὰ πάντα τὰ χρήσιμα περιλαβῶν, καὶ ἐρηνισάμενος ἐκ τῶν γραμματικῶν καὶ τοῦ Θειρίου, καὶ τοῦ Βουτυράνου καὶ ἄλλων, καὶ πολλὰ ἐπὶ τὸ μεθοδικώτερον καινοτομήσας, καὶ τὸ ὅλον τοῦ ἔργου του εὐρύθμον καὶ εὐχρηστον ἀναδείξας. Οὐδ' ἐγκρίνομεν δὲ ἄλλης τινὸς ἐφημερίδος τὴν ἐπίκρισιν περὶ τῆς ἀκαίρου δῆθεν διαίρεσεως τῶν γραμματικῶν, καὶ τῆς δυστήνου αὐτῶν ὀνοματολογίας. Ἡ τοιαύτη διαίρεσις διευκολύνει τὴν κατάληψιν τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς γλῶσσης, καὶ τὴν ἀναγωγὴν εἰς γενικωτέρους κανόνας, οἵτινες εἶναι αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον καὶ ὁ σκοπὸς τῆς γραμματικῆς. Ἡ γραμματικὴ αὕτη μᾶς ἐράνη εὐχρηστοτάτη διὰ τὰ ἑλληνικὰ διδασκῆρια, οὔτε ὑπὲρ τὸ δέον ἐκτεταμένη διὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, οὔτε ὑπὲρ τὸ δέον σύντομος διὰ τὰ γυμνάσια, ὅταν οἱ διδάσκαλοι μετὰ κρίσεως τὴν μεταχειρίζονται εἰς ἑκάτερον εἶδος τῶν σχολείων τούτων, ἐν τοῖς μὲν παραλείποντες ὅσα ἴσως περιττὰ διὰ τοὺς ἀρχαρίους, ἐν τοῖς δὲ ἐπεξηγῶντες καὶ ἐπεκτείνοντες ἐκεῖνα (ὡς τὸ περὶ F) ὅσων ἀρίστη δίδεται νύξιν.

Π Ο Ι Η Σ Ι Σ.

ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΕΣΠΕΡΑΣ.

Μέλος ἐρωτικόν.

Λιγυροφθόγγου ὡς ἀηδόνος
 Εἶν' ἡ φωνή μου συνεχῆς ὄνονος.

Καθὼς ἐκεῖνη δ' εὐστροφωτέρα
 Στοναχὰς χεῖρ πρὸς τὸ ἐσπέρας,
 Κ' ἡ ἡμετέρα μᾶλλον τι Μούσα
 Τὴν ὥραν ταύτην χαίρει θρηνοῦσα.
 Ἀγνοῦ πόθεν τότε πατάσσει
 Πυκνὰ τὸ στήθος, καὶ νὰ βιάσῃ
 Ζητεῖ τὰ καίμενα θρία τῆς
 Καρδία ἔνδον ἐπαναστάτις!
 Φεῦ! ἡ τῆς φύσεως γλυκυτέρα
 Ἦρα, πασῶν παραχωδεστέρα
 Παντοῦ εἰν' ὅπου νεαρὸν βράζει
 Αἶμα καὶ νέα ψυχὴ στενάζει!
 Τώρα ἐγείρονται αἱ βαρεῖαι,
 Θυελλαι, τώρα αἱ τρικυμίαι,
 Τοῦ δυσχειμέρου πρὸς ἃς ἐκεῖναι
 Πόντου Εὐξείνου παίγνια εἶναι!
 Τώρα τοῦ Λάτμου ἡ θεὰ σείει
 Τὰς σκιὰς, τώρα δειλὴ μηνύει
 Ἀκτὶς τὰ τρέμοντα βήματά τῆς
 Εἰς τὸν γλυκὺν Ἐνδυμιόνα τῆς.
 Ἀπὸ τοῦ φίλου παιδὸς τοὺς κόλπους
 Τὰ πτηνὰ μόλις, μὲ γλυκυμόλπους
 Ὠδὰς, καὶ λάμπουσα ἡ ἡμέρα,
 Μόλις ἐκείνην θὰ ἀποσπάσουν
 Πάλιν τὸν ἔρημον εἰς αἰθέρα,
 Καὶ τὰ φιλήματα θὰ κοπάσουν!

ΕΙΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ.

Ὡ ἀνατείλασα μὲ τὸ πρῶτον
 Τῆς γῆς μειδίαμα κ' εἰς τὸν κρότον
 Τῆς ὑπὸ ἔρωτα φλοισθησάσης
 Ἡρωτοκυμάντου, γλαυκῆς θαλάσσης!
 Ἄν τοὺς βωμούς σου, θεὰ, ὁ φθόνος,
 Ἡ εἰμαρμένη, ὁ μακρὸς χρόνος
 Ἐσθυσαν, κ' εἶναι ἐρώτων τάφος
 Καὶ τ' ἄθρᾶ Κύθηρα καὶ ἡ Πάφος,
 Εἰς τὰ θεμέλια τῶν βωμῶν σου
 Κ' εἰς τὰ συντρίμματα τῶν ναῶν σου
 Ρόδον εἰς αὔρας πνοῆν ἐφύα,
 Καὶ τὴν ἰσχύν σου ἔτι μηνύει
 Καὶ εἰς τὰ ἔρημ' αὐτὰ τεμένη
 Ἀπὸ τὰ βέλη σου τετρωμένη
 Ἐλθὼν ἔτι ἔρωτας στένει!
 Πᾶν στήθος πάλλον, πᾶσα καρδία
 Βωμὸς σου εἶναι, ζῶσα λατρεία.
 Ὅταν εἰς κόρης ὠραίας σχῆμα
 Ἡ Ἑλλὰς ἀνίσσασιν σὲ ἐτίμα,
 Καὶ γυμνὴ, κάλλος ἐνδεδυμένη,
 Καὶ ἀπὸ πόθους συννεφουμένη,
 Εἰς εὐχὰς νέων καρδιῶν φίλη
 Προσεμειδίᾳ μὲ ἄκρα χεῖλη,
 Ὡς νὰ τὰς ἔλεγες, αἱ ὀδύνη
 Τὰ βάσανά σας γνωστὰ μὲ εἶναι!
 Τότε νὰ ἔζων ἦθελα τότε
 Τῆς λῦρας ταύτης ὀμοῦ καὶ πρῶται
 Καὶ τελευταῖαι φθογγαὶ εἰς αἶνος
 Πρὸς σὲ θὰ ἦσαν ἐπτερωμένοις!

Ι. ΚΑΡΑΤΣΟΥΤΣΑΣ.